

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ZBIRKA UPUTA ZA MOBILNOST

Univerzitet u Sarajevu

Univerzitet u Sarajevu
Služba za međunarodnu saradnju © 2018

EDICIJA: INTERNACIONALIZACIJA UNIVERZITETA U SARAJEVU

DIO I - EXCHANGE STUDENTS GUIDE OF THE UNIVERSITY OF SARAJEVO

DIO II - STUDY PROGRAMMES GUIDE OF THE UNIVERSITY OF SARAJEVO

DIO III - ZBIRKA UPUTA ZA MOBILNOST

DIO IV - E-NEWSLETTER SLUŽBE ZA MEĐUNARODNU SARADNJU UNIVERZITETA U SARAJEVU

Izdavač: Univerzitet u Sarajevu

Služba za međunarodnu saradnju, ©2018

Obala Kulina bana 7/II, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Glavni i odgovorni urednik: prof. dr. Rifat Škrijelj

Autori: dr. Jasna Bošnjović, mr. Adnan Rahimić

DTP: mr. Adnan Rahimić

Fotografije: mr. Adnan Rahimić, stipendisti evropskih akademskih programa

Lektor: Tarik Čušić

Tiraž: 1000

Šesto izdanje

Štampa: 500

Ovaj materijal je pripremljen od Službe za međunarodnu saradnju Univerziteta u Sarajevu u saradnji sa Evropskom komisijom kroz implementaciju Erasmus+ projekta izgradnje kapaciteta *Jačanje internacionalizacije bh. visokog obrazovanja - STINT* (Strengthening of Internationalization in B&H Higher Education 561874-EPP-1-2015-1-BE-EPPKA2-CBHE-SP).

Informacije iz ovog vodiča su pripremljene za privatnu i nekomercijalnu upotrebu za studente i članove osoblja koji učestvuju u evropskim programima mobilnosti. Nije dozvoljeno kopiranje ili objavljivanje dijelova ovog vodiča bez prethodnog odobrenja urednika. U slučaju kopiranja ili plagijarizma ovog vodiča (nakon odobrenja autora), potrebno je naglasiti da su *informacije ustupljene ljubaznošću Službe za međunarodnu saradnju Univerziteta u Sarajevu* uz navođenje naziva brošure, autora i godine izdanja.

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

378.4:371.233-057.875](035)

ZBIRKA uputa za mobilnost : Univerzitet u Sarajevu. Dio 3 / [glavni i odgovorni urednik Rifat Škrijelj] ; [fotografije Adnan Rahimić].

- 6. izd. - Sarajevo : Univerzitet, 2018. - 71 str. : ilustr. ; 20 x 20 cm. - (Edicija Internacionalizacija Univerziteta u Sarajevu)

ISBN 978-9958-600-72-2

1. Škrijelj, Rifat

COBISS.BH-ID 25921798

FOTO: NAIDA ŠEHIĆ | HEIDELBERG, NJEMAČKA

ZBIRKA UPUTA ZA MOBILNOST

Univerzitet u Sarajevu

Sadržaj

Zašto ova zbirka? ...	5
Univerzitet u Sarajevu ...	8
Međunarodni programi ...	9
Šta su to programi mobilnosti? ...	10
Ko može učestvovati u programima mobilnosti? ...	11
Kako se prijaviti? ...	14
Potrebni dokumenti ...	18
Nominacijsko pismo ...	19
Ugovor o učenju ...	20
Ugovor o stručnoj praksi ...	23
Ugovor o mobilnosti osoblja ...	25
Uvjerjenje o položenim ispitima ...	28
Pozivno pismo ...	29
Dokaz o poznavanju stranog jezika ...	30
Biografija i sken pasoša ...	34
Finansijska podrška: Erasmus+ ...	37
Finansijska podrška: ostali programi ...	39
Sve o vizama ...	43
Gdje je tu BiH? ...	44
Kako dobiti vizu? ...	45
Kako biti dobar kandidat za stipendiju? ...	48
Preporuke za direktne i indirektne učesnike mobilnosti ...	53
Najčešće postavljena pitanja ...	58
Web stranice sa informacijama o stipendijama ...	61
Sajam stipendija ...	63
Erasmus horoskop ...	65
O Službi za međunarodnu saradnju ...	69
O projektu STINT ...	71

Zašto ova zbirka?

Razni programi akademske mobilnosti nude odlične prilike za studiranje ili praksu u Evropi (ali i šire) u toku vašeg studiranja. Boravkom na nematičnom univerzitetu studenti imaju više mogućnosti da prošire svoja lingvistička, kulturološka i obrazovna iskustva. Kad je riječ o nastavnicima i saradnicima, boravak na nematičnom univerzitetu doprinosi usavršavanju vještina i kvalifikacija kako bi oni mogli doprinijeti poboljšanju kvaliteta visokoobrazovnog procesa. Istovremeno, vjeruje se da mobilnost doprinosi poboljšanju transparentnosti i priznavanju studija i kvalifikacija, u skladu sa pravilima EU i rezultatima Bolonjskog procesa u ovoj oblasti.

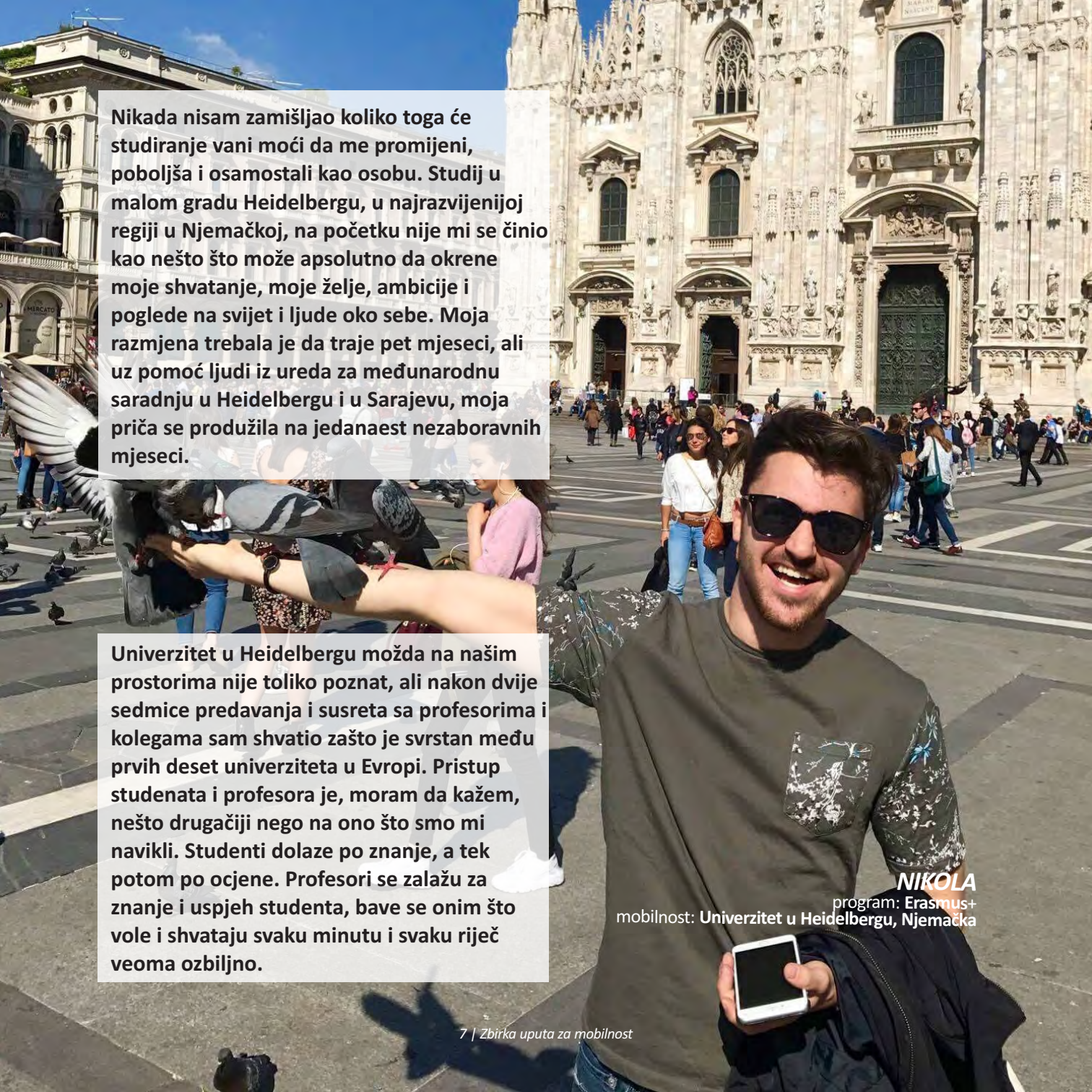
Ova Zbirka uputa za mobilnost sadrži informacije o stipendijama i finansijskoj pomoći iz različitih izvora. Stoga služi da kao sažet i koristan vodič omogući davanje aktuelnih i preciznih smjernica o stipendijama i procesu prijavljivanja na projekte mobilnosti. Glavni fokus vodiča će biti na program Erasmus+ kroz koji već 30 godina Evropska unija finansira njegovu implementaciju, omogućivši čak da 4 miliona studenata provede dio svog studiranja na drugoj, nematičnoj visokoobrazovnoj instituciji u Evropi. Ipak, ovo nije jedini program na koji se možete prijaviti te ćemo kroz ovaj vodič dotaći se drugih programa i davati savjete oko pripremanja dokumentacije i prijave.

Zbirka uputa za mobilnost je postojala još prije, čiji autor je i tada bila Služba za međunarodnu saradnju Univerziteta u Sarajevu, a u kojoj smo veći fokus dali na tadašnje Erasmus Mundus projekte i proces prijavljivanja. Ova zbirka je ažurirana novim programima koji su nam dostupni i procedurama za prijavljivanje, te kao ovakva verzija je jedan od produkata implementacije Erasmus+ projekta Jačanje internacionalizacije bh. visokog obrazovanja - STINT.

Umjesto da odmah krenemo sa pričom o programima, ovu zbirku započinjemo od kraja - iskustvima studenata koji su koristili ove stipendije ... i promijenili svoj život.

Nadamo se da će vas njihove priče inspirisati da se prijavite na ponuđene programe mobilnosti, te da će savjeti iz ove Zbirke otvoriti mnoga vrata mogućnosti.

Nikada nisam zamišljao koliko toga će studiranje vani moći da me promijeni, poboljša i osamostali kao osobu. Studij u malom gradu Heidelbergu, u najrazvijenijoj regiji u Njemačkoj, na početku nije mi se činio kao nešto što može apsolutno da okrene moje shvatanje, moje želje, ambicije i poglede na svijet i ljude oko sebe. Moja razmjena trebala je da traje pet mjeseci, ali uz pomoć ljudi iz ureda za međunarodnu saradnju u Heidelbergu i u Sarajevu, moja priča se produžila na jedanaest nezaboravnih mjeseci.

Univerzitet u Heidelbergu možda na našim prostorima nije toliko poznat, ali nakon dvije sedmice predavanja i susreta sa profesorima i kolegama sam shvatio zašto je svrstan među prvih deset univerziteta u Evropi. Pristup studenata i profesora je, moram da kažem, nešto drugačiji nego na ono što smo mi navikli. Studenti dolaze po znanje, a tek potom po ocjene. Profesori se zalažu za znanje i uspjeh studenta, bave se onim što vole i shvataju svaku minutu i svaku riječ veoma ozbiljno.

NIKOLA
program: Erasmus+
mobilnost: Univerzitet u Heidelbergu, Njemačka

UNIVERZITET U SARAJEVU

Razvoj međunarodne saradnje je primarni zadatak razvojne politike na Univerzitetu u Sarajevu. Mobilnost studenata, nastavnika i saradnika jača kvalitet programa i izvrsnost istraživanja, jača akademsku i kulturnu internacionalizaciju evropskog visokog obrazovanja, saradnju i takmičarski duh među visokoškolskim institucijama.

Služba za međunarodnu saradnju Univerziteta u Sarajevu osnovana je s ciljem koordinacije aktivnosti i razvoja međunarodnih odnosa s partnerskim univerzitetima i ostalim nastavnim, istraživačkim i drugim partnerskim institucijama i mrežama saradnje iz Evrope i svijeta.

Naša **misija** jeste jačanje internacionalizacije Univerziteta u Sarajevu predstavljanjem ove institucije kao savremenog univerziteta evropskog kvaliteta.

Naša **vizija** je jačanje liderstva u oblasti međunarodne saradnje. Sa preko 300 sporazuma o saradnji sa univerzitetima širom svijeta i članstvom u nekoliko značajnih međunarodnih organizacija i mreža očekujemo da će se intenzivirati mobilnost koja će omogućiti našim studentima, nastavnicima i saradnicima da iskažu svoje kvalitete na međunarodnom planu, ali i da se usavrše kroz takve kontakte.

Univerzitet u Sarajevu je 1965. godine potpisao prvi sporazum o međunarodnoj saradnji sa uglednim Univerzitetom „Ernst Moritz Arndt“ u Greifswaldu iz Njemačke i od tada studenti, nastavnici i saradnici Univerziteta u Sarajevu se prijavljuju i učestvuju u različitim programima i projektima mobilnosti u kojima je naš univerzitet ravnopravan partner sa evropskim ali i svjetskim univerzitetima.

Iako od 1996. godine učestvuje u evropskim programima kao što je Tempus, od 2008. do 2014. godine Univerzitet u Sarajevu (UNSA) je učestvovao u Erasmus Mundus Action 2 programu (posebnim kanalom mobilnosti između Evropske unije i Zapadnog Balkana) gdje je ostvareno partnerstvo sa 70 EU univerziteta. Izuzimajući zemlje Evropske unije, a u sklopu 10-godišnje implementacije Erasmus Mundus programa koji je uključivao učešće 1.296 visokoobrazovnih institucija iz cijelog svijeta, Univerzitet u Sarajevu se pojavljuje kao drugi prema broju implementiranih projekata, a istovremeno je i jedina institucija iz Zapadnog Balkana koja je ostvarila učešće u svim odobrenim projektima za ovaj region*.

U međuvremenu programi kao što su CEEPUS, Mevlana, Best of South East, Fulbright pronalaze svoje stipendiste na Univerzitetu u Sarajevu.

Od 2014. godine saradnja iz Erasmus Mundusa je nastavljena (i proširena) učešćem u novom programu Erasmus+.

* - <http://www.erasmus.unsa.ba/publikacija-o-glavnim-postignucima-i-rezultatima-programa-erasmus-mundus-2-2010-2018/>

MEĐUNARODNI PROGRAMI

Univerzitet u Sarajevu je učešćem u mnogim međunarodnim programima i projektima omogućio međunarodnu mobilnost svojim studentima, akademskom i administrativnom osoblju u svrhu novog akademskog iskustva i profesionalnog usavršavanja, ali i za izgradnju akademskog kapaciteta te unapređenje nastavnog plana i programa. Također je bio i domaćin mnogim gostima sa partnerskih univerziteta. Ovo su samo neki od mnogih programa međunarodne saradnje u kojima je Univerzitet u Sarajevu prikazan kao ravnopravan partner i destinacija za akademsku saradnju.

Šta su to programi mobilnosti?

U cilju promocije akademske razmjene između univerziteta u regionu, Evropi i šire, formiraju se određeni fondovi koji nude finansijsku i administrativnu podršku za studiranje u inostranstvu. Iza ovih fondova najčešće stoje institucije kao što je Evropska komisija ili vlade država, a sve sa ciljem stjecanja novih iskustava u drugačijem kulturnom okruženju i da ta iskustva primijene po povratku u svoju domovinu.

ŠTA JE TO STIPENDIJA?

Stipendije su oblik pomoći koji se dodjeljuje pojedincima za potrebe njihovog obrazovanja, profesionalnog usavršavanja ili istraživanja. Stipendije se najčešće dodjeljuju na temelju akademskog uspjeha, posebnih talenata (sport, izvedbene umjetnosti), socijalnog statusa ili pripadnosti određenoj društvenoj ili etničkoj skupini. Mogu biti finansijske (npr. mjesečni budžet za pokrivanje troškova) i nefinansijske (npr. razni kursevi). Kod finansijskih stipendija iznosi su veći u okviru programa koje podržava institucija/organizacija kao što je Evropska komisija ili ambasada neke strane zemlje u poređenju sa onima za koje se sredstva izdvajaju na državnom nivou.

KOJI PROGRAMI STIPENDIRANJA POSTOJE?

Najčešći programi stipendiranja su programi akademske mobilnosti između dva univerziteta (ili konzorcija univerziteta) u svrhu razmjene studenata, akademskog i administrativnog osoblja koji doprinose razvoju strategije internacionalizacije visokoobrazovnih institucija. Najpopularniji programi mobilnosti koji uključuju stipendije su:

Veliki broj stipendija za studiranje u inostranstvu obezbjeđuju **vlade zemalja** preko svojih **ambasada**, tako da, ukoliko ste zainteresovani za određenu zemlju, **kontaktirajte ambasadu te zemlje u Sarajevu za više informacija!**

Erasmus+

Ovo je najpopularniji program Evropske unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade, i sport za period 2014–2020. godine. Ciljevi programa Erasmus+ su poboljšanje vještina i zapošljivosti te modernizacija obrazovanja, osposobljavanja i zapošljavanja mladih.

Ovo je srednjoevropski program za razmjenu studenata i profesora. Ovaj program omogućava mobilnost studenata i univerzitetskih profesora sa osnovnim ciljem unapređenja obrazovanja na univerzitetima.

Mevlana je program čiji je cilj razmjena nastavnika i studenata sa turskih obrazovnih institucija i visokoškolskih institucija drugih zemalja.

Ostali popularni programi:

Visegrad

Ko može učestvovati u programima mobilnosti?

Programi mobilnosti se koriste za međunarodnu razmjenu studenata, akademskog i administrativnog osoblja. To se radi na način da partnerski univerziteti raspisuju konkurse, najčešće preko svojih web portala koji sadržavaju potrebne informacije o prijavi. Tu je i definisano i ko se može prijaviti. Prema popularnim programima, kao što je Erasmus+, CEEPUS, Mevlana i drugi, najčešći korisnici koji se mogu prijaviti su:

- **studenti za razmjenu**, bilo kojeg od tri ciklusa studija (bachelor, master, PhD). Period mobilnosti može trajati minimalno 3 mjeseca (ili jedan semestar) do 12 mjeseci (dva semestra). Studenti moraju biti upisani na matični univerzitet, te nakon perioda mobilnosti se vraćaju na matični univerzitet kako bi nastavili studij. Ostvareni rezultati (kredit) na inostranoj instituciji im se priznaju na matičnoj instituciji. Ova vrsta mobilnosti karakteristična je za programe Erasmus+, CEEPUS, Mevlana;

- **studenti za praksu** (traineeship), od septembra 2018. godine, kroz Erasmus+ program, studenti bilo kojeg od tri ciklusa studija (bachelor, master, PhD) će moći da se prijave za akademsku praksu. Period ove vrste mobilnosti može trajati minimalno 3 mjeseca (ili jedan semestar) do 12 mjeseci (dva semestra). Mogućnost prakse mora biti ugovorena između dva univerziteta, a mogućnost za ovakvu prijavu će biti naglašena u konkursima;

- **akademsko osoblje kao predavači** su profesori koji će držati predavanja minimalno 8 sati u sedmici. Mobilnost može trajati od 7 dana do 2 mjeseca. Ova vrsta mobilnosti karakteristična je za programe Erasmus+, CEEPUS, Mevlana;

- **akademsko/administrativno osoblje u svrhu obuke** podrazumijeva prisustvo različitim oblicima obuke, treninga (ne uključuje konferencije). Mobilnost može trajati od 7 dana do 2 mjeseca. U ovom slučaju, najčešći povod za ove mobilnosti je *staff week* - sedmica obuke/treninga iz oblasti međunarodne saradnje. Ova vrsta mobilnosti karakteristična je za program Erasmus+.

Posebnu kategoriju čine studenti koji se prijavljuju za cijeli studij - **degree**. U ovom slučaju student stječe diplomu na univerzitetu u inostranstvu. Programi mobilnosti kao što su Erasmus+, Mevlana, Ceepus, Fulbright i mnogi drugi ne nude *degree* opcije. U većini slučajeva radi se o stipendijama vlada država (preko njihovih ambasada) ili programa kao što su **Erasmus Mundus Joint Master Degree** (za master studije), te **Erasmus Mundus Joint Doctorate Degree** i **Marie Skłodowska-Curie Actions** (za doktorske studije).

AJDIN

program: Erasmus Mundus
mobilnost: Univerzitet u Lundu, Švedska

Sve bih dao da se mogu vratiti na početak! Dan kada sam dobio pozitivan odgovor putem emaila od Basileus ekipe je bio jedan od daleko najsretnijih dana u mom životu. Iskustvo koje sam pokupio, školu koju sam pohađao, prijatelje koje sam stekao, sva mjesta koja sam posjetio itd., je prevazišlo sva moja očekivanja prije samog polaska na put koji mogu slobodno reći da me je u potpunosti promijenio, nadopunio moj karakter, dao mi jednu drugačiju viziju i jednostavno ostavio jedan dubok trag u mom životu. Dosta jednostavna procedura online prijave i veoma korektno osoblje zaduženo za rukovođenje cjelokupnim programom su dosta potpomogli da ovo iskustvo bude što je moguće jednostavnije i bez ikakvog stresa. Od prvog dana kada sam sletio u Kopenhagen, spustio noge na zemlju i krenuo vozom prema Švedskoj, bio sam pun pozitivne energije i samopouzdanja znajući da će mi ovo biti najbolja godina u životu. Bio sam u pravu!

EMINA

program: Erasmus Mundus

mobilitnost: Univerzitet u Heidelbergu, Njemačka

Jeste li nekada zamišljali bajkoviti grad iz dječije slikovnice? U ovom gradu ćete naći studente iz svih dijelova svijeta. Stanovala sam sa Njemicom, Amerikankom, Ukrajincom i Belgijankom. Družila sam se sa Indijcima, Mađarima, Francuzima, Švicarcima, Italijanima, Bugarima, Poljacima. Upoznala sam divne ljude za koje me vežu uspomene na prelijepe trenutke. Zajedno smo posjetili veliki broj njemačkih gradova, a bili smo i u Francuskoj. Iz tih poznanstava su se razvila prava prijateljstva i mnogi planovi o posjećivanju jedni drugih koji se tek trebaju realizirati. Jezičke barijere nisu bile problem. Međusobno smo pričali na njemačkom i engleskom. Samo izvođenje nastave, bar kada je u pitanju Pravni fakultet, ne razlikuje se mnogo od našeg sistema. Predavanja nisu obavezna i održavaju se ex cathedra. Domaći studenti imaju neke dodatne obaveze kao što su obavezne vježbe, domaće zadaće i sl. Te obaveze nemaju strani studenti tako da smo imali mnogo slobodnog vremena. Ovdje moram istaći da se ispit za strane studente razlikuje od ispita za domaće studente. Dakle, za nas su imali poseban, olakšan pristup imajući u vidu da nam njemački nije maternji jezik.

Kako se prijaviti?

Ako želite učestvovati u mobilnosti, morate imati u vidu da je neophodno detaljno i redovno pregledanje svih web stranica na kojima možete pronaći podatke o stipendijama i o rokovima prijave za stipendije. Naša Služba za međunarodnu saradnju Univerziteta u Sarajevu redovno ažurira i postavlja dostupne stipendije na web stranici **www.erasmus.unsa.ba** i **www.unsa.ba/stipendije**. Postoje i drugi web portali koje nude informacije o stipendijama (lista tih web stranica je dostupna na kraju ove brošure).

Način prijave za stipendije je različit. Većina prijava se vrši *online*, uz naknadno dostavljanje originalne dokumentacije. Ipak, u zavisnosti od institucije i njenog programa, razlikuju se procedura i način prijave za stipendije. Da bismo vas bar malo detaljnije upoznali sa procedurom prijave, u nastavku predstavljamo proceduru prijavljivanja na mobilnosti u okviru **ERASMUS+** programa, koji je finansiran od Evropske komisije, s ciljem približavanja studenata, nastavnika i saradnika iz zemalja Zapadnog Balkana i studenata, nastavnika i saradnika sa partnerskih univerziteta iz zemalja članica Evropske unije. Prilikom objašnjavanja procesa prijavljivanja kroz Erasmus+ praviti ćemo paralelu i sa ostalim programima mobilnosti.

Uslovi za prijavljivanje

Kako biste se mogli prijaviti na Erasmus+, ali i na druge stipendije, potrebno je da ispunite sljedeće uslove:

- morate biti **student/zaposlenik** na Univerzitetu u Sarajevu u tekućoj godini;
- student mora imati **ostvarenih 30 ECTS** bodova prilikom prijave*;
- **međuinstitucijski sporazum** između Univerziteta u Sarajevu i (preferiranog) univerziteta u inostranstvu mora postojati**;
- **trajanje** vaše mobilnosti treba da bude: 3-12 mjeseci (za studente) i 7-60 dana (za osoblje)

Kombinacija Erasmus perioda

Od septembra 2018. godine, studenti mogu koristiti mobilnost kao praksu na univerzitetima gdje je ova mogućnost data. U tom slučaju studenti mogu kombinirati ove mobilnosti: npr. akademska mobilnost (jedan semestar) + praksa (jedan semestar).

Školarina

Kao Erasmus student niste u obavezi plaćati školarinu na inostranom univerzitetu *domaćinu*. Ipak, ti univerziteti vam mogu obračunati manje troškove kao što je kupovina upisnog materijala, članstvo u biblioteci, članstvo u studentskim asocijacima itd. Međutim, i dalje ste u obavezi da platite sve potrebne troškove na matičnom univerzitetu dok ste odsutni. Koliko ćete platiti, zavisi od više faktora: dužina trajanja vaše mobilnosti, kada ste započeli sa predavanjima, nivoa studija itd.

Gdje započeti?

Služba za međunarodnu saradnju Univerziteta u Sarajevu sve dostupne konkurse objavljuje na **<http://www.erasmus.unsa.ba/konkursi/>** i **<http://www.unsa.ba/stipendije>**. Ovdje možete naći otvorene konkurse (uglavnom za razmjenu preko programa mobilnosti kao što su Erasmus+, Mevlana, kao i informacije o drugim programima).

* - Student prve godine u drugom semestru se može prijaviti za mobilnost u drugoj godini.
** - Lista potpisanih sporazuma dostupna je na: <http://www.unsa.ba/istrazivanje-i-saradnja/međunarodna-saradnja/sporazumi-o-saradnji>.

Konkurs

Kao što smo već spomenuli, na web stranicama **www.erasmus.unsa.ba/konkursi** i **www.unsa.ba/stipendije** naći ćete trenutno otvorene konkurse za naše partnerske univerzitete. Otvaranjem linka u tekstu konkursa provjerite za koga je otvoren konkurs (da li za sve kategorije – bachelor, master, doktoranti, akademsko i administrativno osoblje ili samo za pojedine), koja studijska polja su dostupna (ne nude svi univerziteti sve svoje studijske opcije). Posebno se naglasi ako je stipendija otvorena za samo jednu studijsku grupu (npr. društvene nauke, prirodne, ili tehničke nauke itd). Međutim, nekad vam te informacije u tekstu konkursa nisu dovoljne. Tada je poželjno kontaktirati univerzitet na koji se želite prijaviti kako biste dobili potrebne informacije o npr. listi predmeta koje biste slušali, jeziku na kojem se nastava izvodi, dokazima o poznavanju stranog jezika, smještaju ili dodatnim dokazima za aplikaciju. U tekstu konkursa uvijek navedemo kontakt osobu kojoj se možete obratiti za dodatne informacije sa tog univerziteta kao i direktni link na njihove web stranice.

Potrebni dokumenti

U tekstu konkursa je također definisana i lista dokumenata koja je potrebna za prijavu. Najbitniji dokumenti su **nominacijsko pismo** i **ugovor o učenju** (za studente) odnosno **ugovor za mobilnost** (za osoblje). Te dokumente ispunjavate u elektronskoj formi (ono što poznajete), te ih šaljete putem emaila svojim prodekanima/dekanima da ih pregledaju, dopune, isprintaju i potpišu. **Prije slanja** obavezno trebate imati konsultacije sa prodekanima/dekanima oko izbora predmeta/aktivnosti na partnerskom univerzitetu. Njihovim potpisom daje se podrška vašoj nesmetanoj mobilnosti. Jako je bitno da je

pripremljen svaki dokument koji se traži, sa potrebnim potpisima i pečatima. U narednim poglavljima smo objasnili neke od bitnih dokumenata.

Način prijave

Kao što smo već spomenuli, različiti su načini prijavljivanja za stipendije. U većini slučajeva radi se o online prijavljivanju, gdje preko posebne web stranice otvarate svoj profil i *unosite* tražene podatke, vrlo često i dokumente u PDF-formatu. Ostali načini prijavljivanja za stipendije su slanje tražene dokumentacije putem *zemaljske pošte* ili slanje putem emaila.

1. Ako se PRIJAVLJUJETE PUTEM EMAILA

U tekstu konkursa je naglašeno koju dokumentaciju trebate dostaviti. Nakon što prikupite dokumente, pregledajte da li originali imaju tražene potpise i unesene podatke. Zatim skenirate, te elektronske verzije dokumenata šaljete na zadati email.

Prilikom slanja dokumenata putem emaila, napišite popratno pismo. Administraciji, koja preuzima vaše elektronske dokumente, puno znači kada znaju ko se prijavljuje, za koji univerzitet i šta dostavlja. Također, PDF dokumentima dajte naziv prema sadržaju. Na osnovu imena će biti jasnije šta ste dostavili (npr. *ime.prezime.nominacijsko.pismo.pdf*, *inicijali.ugovor.o.ucenju.pdf* itd.).

2. Ako se PRIJAVLJUJETE ONLINE

Ako se radi o online prijavljivanju, u tekstu konkursa potražite link na koji se trebate prijaviti. Odlaskom na datu stranicu nudi vam se mogućnost otvaranja profila - vaše prijave koja će sadržavati informacije o vama, vašem obrazovanju, izboru univerziteta i studija, te mogućnost *uploada* traženih dokumenata.

SAVJETI PRILIKOM ONLINE PRIJAVLJIVANJA

- Provjerite da li ste **popunili** sva obavezna polja. U nekim slučajevima tek popunjavanjem obaveznih polja će se pojaviti opcija za slanje prijave (submit). Slanjem, odnosno “klikom na submit”, vaš zahtjev je podnesen.
- Pažljivo pročitajte **kriterije** u konkursu kako biste definirali da li ste prava ciljna grupa i da li se za tačnu mobilnosti želite prijaviti.
- Razmislite o tome da **kontaktirate** univerzitet gdje želite studirati – na ovaj način ćete dobiti više informacija o mogućnostima i uslovima studiranja.
- Nemojte čekati posljednji dan da se prijavite. Često se može desiti da ste u nemogućnosti poslati prijavu jer niste spojeni na internet ili se pokazuje greška koju ne možete riješiti u kratkom periodu. Slanjem nekoliko dana **prije isteka roka** dajete sebi vremena da popravite moguću grešku prilikom prijave.

3. Ako se PRIJAVLJUJETE PUTEM POŠTE

Tražene dokumente zajedno sa popratnim pismom šaljete na adresu koja je data u tekstu konkursa. Vodite računa da je prijava poslana do isteka roka za prijavu.

Rok prijave

U tekstu konkursa je naglašeno dokad se trebate prijaviti. Potrebno je da poštujete te rokove, jer naknadno prijavljivanje ili dostavljanje nedostajuće dokumentacije nije moguće.

Nakon prijave

Odabir

Odabir kandidata vrši univerzitet na koji ste se prijavili, a na osnovu informacija obezbijedenih u vašim dokumentima i direktne nominacije od Univerziteta u Sarajevu (ukoliko se ne radi o online platformi gdje ste se sami prijavili). Kriteriji za odabir mogu biti sljedeći: **tehnički kriterij** (da je uredno poslana sva dokumentacija), **akademski dio** (prepis ocjena, sadržaj ugovora o učenju/ugovora o mobilnosti), da ste uredno **nominovani od matičnog univerziteta** i ostale informacije koje su im dostupne o vama iz poslana dokumentacije. U obzir se uzima i prethodno učešće u međunarodnoj mobilnosti (Erasmus+/ Erasmus Mundus) gdje se prednost daje onima koji dosad nisu učestvovali.

Rezultati

O rezultatima ćete biti obaviješteni od univerziteta na koji ste se prijavili. Veoma je bitno da redovno provjeravate svoj email (čak *trash* ili *spam* foldere). U obavještenju će vam biti navedeni dalji koraci (obično je u pitanju da oficijelno potvrdite da prihvatate stipendiju, online aplikacija za registraciju na univerzitet, definisanje načina putovanja i ostali koraci kako bi vaša mobilnost nesmetano otpočela u zadatom terminu). U emailu ćete dobiti instrukcije i oko putnih troškova. U većini slučajeva, nakon što potvrdite datume dolaska, univerzitet na koji idete će vam kupiti kartu, dok je također moguće da ćete te troškove snositi sami (do dozvoljenog iznosa), a onda će vam se isti refundirati prilikom isplate prve stipendije. Veoma je bitno da dobro isplanirate rutu putovanja kako bi sve prošlo bez problema.

Tokom boravka na Univerzitetu u Bolonji, kao studentica italijanskog jezika, prvenstveno sam imala mogućnost unaprijediti svoje znanje i komunikacijske vještine italijanskog jezika, ali i engleskog i španskog. Univerzitet u Bolonji ima, u vremenskom smislu, dugu tradiciju i ima kapacitet da pruži razne usluge studentima.

MAJDA

program: Erasmus+

mobilnost: Univerzitet u Bolonji, Italija

Univerzitet u Bolonji je najstariji univerzitet na svijetu te kao takav pruža mogućnost studentima da usvoje znanja i vještine prema italijanskom sistemu obrazovanja, kao dijela evropskog obrazovnog sistema. Srednjovjekovna arhitektura grada je ono po čemu je Bolonja prepoznatljiva i ono što joj daje poseban šarm. To je univerzitetski grad koji predstavlja mjesto susreta raznih kultura i nacija, od Amerike, Azije sve do Australije. Erasmus+ stipendija namijenjena je da u finansijskom smislu pokrije sve troškove studentskog života, pri čemu se podrazumijeva da student ima skromne zahtjeve.

Potrebni dokumenti

Ovdje su navedeni **najčešći** dokumenti koje trebate dostaviti prilikom prijavljivanja na konkurs u okviru Erasmus+ programa, ali i drugih kao što su CEEPUS i Mevlana. U tekstu konkursa je uvijek naglašeno koje dokumente je potrebno poslati, kao i link odakle se određeni formulari (kao ugovor o učenju/mobilnosti i nominacijsko pismo) mogu preuzeti.

Potrebni dokumenti za studente:

- **NOMINACIJSKO PISMO (str. 19)**
- **UGOVOR O UČENJU (str. 20)**
Svaki program ima svoju formu ugovora:
 - Erasmus+ learning agreement
 - Mevlana Learning protocol
 - CEEPUS letter of acceptance
- **UGOVOR O STRUČNOJ PRAKSI (str. 23)**
- **UVJERENJE O POLOŽENIM ISPITIMA (str. 28)**
- **DOKAZ O POZNAVANJU STRANOG JEZIKA (str. 30)**
- **BIOGRAFIJA (str. 34)**
- **SKENIRANA STRANICA PASOŠA (str. 34)**

Potrebni dokumenti za osoblje:

- **NOMINACIJSKO PISMO (str. 19)**
- **UGOVOR O MOBILNOSTI (str. 25)**
Svaki program ima svoju formu ugovora:
 - Erasmus+ Mobility agreement for teaching
 - Erasmus+ Mobility agreement for training
 - Mevlana Academic staff mobility agreement
 - CEEPUS Letter freemover teacher
- **POZIVNO PISMO (str. 29)**
- **BIOGRAFIJA (str. 34)**
- **SKENIRANA STRANICA PASOŠA (str. 34)**

Ova lista predstavlja najčešće tražene dokumente kada se prijavljujete na programe mobilnosti. Pored ovih, u tekstu konkursa može se navesti da se dostavi dodatna dokumentacija kao što su: **motivacijsko pismo**, **pismo preporuke**, **dokaz o poznavanju rada na računar**u i dr.

Nominacijsko pismo

Nominacijsko pismo je dokument kojim se oficijelno nominuje kandidat za mobilnost.

Ovaj dokument izdaje (pod)organizaciona jedinica Univerziteta u Sarajevu (dakle fakultet, akademija, institut, centar), a sadržava informacije o kandidatu, njegovom/njenom statusu (studijski program, ciklus studija) te podršci za mobilnost. Za akademsko ili administrativno osoblje navodi se odsjek/katedra/služba u kojoj je kandidat zaposlen.

Formular nominacijskog pisma preuzimate sa stranice na kojoj je oglašen tekst konkursa, u Word formatu. Potrebno je da bude ispunjen traženim podacima i predat na potpis odgovornoj osobi za međunarodnu saradnju na vašem fakultetu, akademiji, centru, institutu itd.

Potpisnik je osoba odgovorna za međunarodnu saradnju na (pod)organizacionoj jedinici univerziteta (prodekan za studente i prodekan/dekan za osoblje). Dokument je pripremljen na engleskom jeziku, te se i ispunjava i izdaje na engleskom jeziku. Pored potpisa, **dokument treba da bude na memorandumu (pod)organizacione jedinice** i da bude stavljen i pečat (pod)organizacione jedinice Univerziteta u Sarajevu.

ŠTA JE TO MEMORANDUM?

To je oficijelni dokument institucije (univerziteta, fakulteta, akademije, centra, instituta), najčešće A4 formata na kojem se nalaze oficijelni podaci institucije u zaglavlju i donjem dijelu dokumenta. Na sredini je tekst koji predstavlja oficijelni iskaz te institucije. Zbog toga, tekst nominacijskog pisma mora biti postavljen na memorandumu vaše matične institucije.

ZAPAMTITI:

Elektronska verzija dokumenta nominacijskog pisma (u Wordu) je dostupna na web stranici

www.erasmus.unsa.ba/download kao i u svakom tekstu konkursa.

Vodite računa da nominacijsko pismo ispunjava i potpisuje odgovorni prodekan/dekan na vašoj matičnoj instituciji.

Studenti mogu unaprijed pripremiti nominacijsko pismo u elektronskoj formi (popuniti tražene podatke o sebi) i poslati odgovornom prodekanu putem emaila da isti *postavi* na oficijelni memorandum institucije, isprinta, potpiše i stavi pečat.

Ugovor o učenju

Ugovor o učenju je javna isprava kojom se ugovara program mobilnosti i u koju se unose podaci o studentu, aktivnosti (predmeti) koje će student pratiti na instituciji domaćinu i pripadajući ECTS bodovi.

Ugovor o učenju se može sklapati na temelju relevantnog dokumenta o međunarodnoj saradnji. Elektronska verzija ugovora o učenju se preuzima iz teksta konkursa u Word dokumentu ili na web stranici **www.erasmus.unsa.ba/download**. **NAPOMENA:** svaki program mobilnosti ima svoju verziju ovog dokumenta, te je bitno da koristite ispravan dokument prilikom prijavljivanja jer druga (pogrešna) verzija ovog dokumenta neće biti prihvaćena.

U ugovor se unose podaci o studentu, podaci o odgovornom prodekanu kao kontakt-osobi (sending institution), predmeti koje će student slušati na izabranom univerzitetu sa pripadajućim ECTS bodovima, link na kojem se nalazi lista odabranih predmeta, zatim predmeti koje bi student slušao na Univerzitetu u Sarajevu i za koje očekuje da se priznaju na matičnom fakultetu/akademiji. Ovaj dokument se obavezno ispunjava u konsultaciji sa odgovornim prodekanom.

ZAŠTO JE BITAN UGOVOR O UČENJU?

Ovim dokumentom se definišu vaše akademske aktivnosti tokom boravka u inostranstvu. Detaljno unošenje podataka i informacija u ovaj ugovor pomaže lakšem razumijevanju i usmjeravanju svojih aktivnosti (učenje, pohađanje nastave, ispiti) na način koji vama odgovara i koji je ponuđen na inostranom univerzitetu.

PRIZNAVANJE ISPITA

Provođenjem Bolonske deklaracije o visokom obrazovanju, kao i pristupanje evropskom području za visoko obrazovanje omogućava nesmetano kretanje studenata po partnerskim univerzitetima u inostranstvu. Naravno, mobilnost je moguća ukoliko su se pronašli odgovarajući predmeti ili akademske aktivnosti čiji će ostvareni rezultat biti priznat na matičnom univerzitetu.

Jasnim definisanjem ugovora o učenju i njegovog sadržaja doprinosi lakšem procesu priznavanja ostvarenih rezultata u inostranstvu. Da bi se predmeti mogli priznati, potrebno je minimalno 50-75% nastavnog plana i programa da se podudara između *inostranih i domaćih* predmeta, no aktivnosti priznavanja i usaglašenosti programa se provjerava sa odgovornim prodekanom. Nakon popunjavanja zadatih polja, ugovor o učenju MORA biti potpisan od studenta, te potpisan i opečaćen od odgovorne osobe na (pod)organizacionoj jedinici Univerziteta u Sarajevu (prodekan). Dokument je na engleskom jeziku te se na tom jeziku i ispunjava.

Ovdje je predstavljen **Ugovor o učenju za program Erasmus+** (kod ostalih programa dizajn može biti drugačiji, ali sadržaj unosa je uglavnom isti).

Student	Prezime	Ime	Datum rođenja	Državljanstvo ¹	Pol [M/Ž]	Ciklus studija ²	Studijski program ³
Matična institucija	Naziv	Fakultet/odsjek	Grad	Adresa	Država	Kontakt osoba (ime i prezime ⁴ ; email; telefon)	
Institucija domaćin	Naziv	Fakultet/odsjek	Grad	Adresa	Država	Kontakt osoba (ime i prezime; email; telefon)	

Ovdje unosite podatke
o sebi, matičnoj
instituciji i instituciji
domaćinu.

[illegible]

Ovdje se unose predmeti koje ćete slušati u inostranstvu, sa popratnim podacima kao što je broj ECTS bodova itd.

<i>Priznavanje na matičnoj instituciji</i>				
Tabela B Prije mobilnosti	Obrazovna komponenta	Naziv predmeta na matičnoj instituciji (kako je navedeno u studijskom katalogu)	Semestar (npr. zimski/ljetni)	Broj ECTS kredita (ili ekvivalent) koji će biti priznati na matičnoj instituciji
				Ukupno: ...

Radnje koje će se poduzeti ukoliko student uspješno ne završi neke ili sve navedene obrazovne komponente u ugovoru: [web link]

Ovdje se unose predmeti sa matične institucije koji će vam biti priznati na osnovu ostvarenih rezultata iz odabranih predmeta iz tabele iznad.

Obavezivanje						
Polupotpisanim ili potpisanim, student, matična institucija i institucija "domaćin" potvrđuju da odobravaju Ugovor o učenju i da će se pridržavati svih obaveza koje su dogovorile sve strane. Matična institucija i institucija "domaćin" se obavezuje da primenjuju sve principe dogovorene u međuinstitucionalnoj agenciji. Institucija "domaćin" potvrđuje da su obavezne komponente navedene u Tabeli A u skladu sa svojim kursovima i da će ih uzeti u obzir kada je opisano u Tabeli B. Sve izjave će biti dokumentovane kroz anekst ovog ugovora o učenju i na osnovu pribavljenih svih strane. Student i institucija "domaćin" će komunicirati sa matičnom institucijom o svim mogućim problemima ili protiprivenjima u vezi sa predloženim programom, mobilnošću, odgovornost, obojama i /ili periodom studiranja.						
Obavezivanje	Ime i prezime	Email	Funkcija	Datum	Potpis	
Student			Student			
Odgovorna osoba ⁹ na matičnoj instituciji						
Odgovorna osoba na instituciji domaćinu ¹⁰						

Ovdje se obavezno
potpisuju student,
prodekan i odgovorna
osoba na instituciji
domaćinu.

Ovdje je predstavljen **ugovor o učenju za program Erasmus+** (kod ostalih programa dizajn može biti drugačiji, ali sadržaj unosa je uglavnom isti).

Tokom mobilnosti

Posebne izmjene u odnosu na tabelu A						
(može biti usvajano i odobreno putem emaila i posredstvom studenata, odgovornog predavatelja na [odgovarajućoj] jedinici Univerziteta u Sarajevu, na kojoj studira student u obliku razgovora, konsultacija sa [savjetnikom/posredstvom odgovornog predavatelja/studija, i odgovornim profesorima ili inženjerima domaćinu])						
Tabele A2 Tokom mobilnosti	Obrazovna komponenta	Naziv predmeta na instituciji domaćinu (kako je navedeno u studijskom katalogu)	Izbrisana komponenta (označiti)	Dodana komponenta (označiti)	Razlog za izmjenu ¹¹ (odabrati pripadajući kod, objašnjenja su data na zadnjoj strani)	Broj ECTS kre dita (ili ekvivalent)
			☐	☐	Choose an item.	
			☐	☐	Choose an item.	

Ovaj dio se popunjava nakon dolaska na instituciju domaćina i u slučaju potrebne izmjene (razlozi: prethodno odabrani predmeti se ne izvode taj semestar, nastava nije na odgovarajućem jeziku itd.). Izmjenu vršite u dogovoru sa matičnim univerzitetom i institucijom domaćinom.

Nakon mobilnosti

Prepis ocjena na instituciji domaćinu					
Početak i kraj studijskog perioda: od [dan/mjesec/godina] do [dan/mjesec/godina]					
Tabela C Nakon mobilnosti	Obrazovna komponenta	Naziv predmeta na instituciji domaćinu (kako je navedeno u studijskom katalogu)	Da li je ova obrazovna komponenta uspješno kompletirana od strane studenta? [Da/Ne]	Broj ECTS kredita (ili ekvivalent)	Ocjene na instituciji domaćinu
				Ukupno: ...	

Nakon povratka na matičnu instituciju i dobijanja prepisa ocjena, u ovom dijelu potrebno je unijeti dokaz o priznavanju rezultata ostvarenih u inostranstvu. Institucija domaćin će tražiti dokaz o priznavanju predmeta nakon vašeg povratka, te je potrebno i ovaj dio imati spreman.

[illegible]

Ugovor o stručnoj praksi

Ugovor o stručnoj praksi je dokument kojim se za pojedinog studenta ugovara program stručne prakse na instituciji domaćinu.

Ovaj ugovor se može sklapati na temelju institucionalnog sporazuma ili neovisno od njega ukoliko je tako propisano za određene profesije. Stručna praksa ostvarena kroz mobilnost za regulirane profesije mora biti prethodno usklađena sa kurikulumom (trajanje i vrste aktivnosti) da bi bila priznata kao obavezna stručna praksa u okviru nastavnog procesa (kreditni fond).

Elektronska verzija ugovora o učenju za praksu se preuzima iz teksta konkursa u Word dokumentu ili na web stranici **www.erasmus.unsa.ba/download**.

NAPOMENA: ova aktivnost je karakteristična za program Erasmus+ te je ovdje predstavljen dokument koji prati ovu aktivnost. Bitno je da koristite ispravan dokument prilikom prijavljivanja jer druga (pogrešna) verzija ovog dokumenta neće biti prihvaćena.

U ugovor se unose podaci o studentu/praktikantu, detaljan program prakse, znanje, vještine i kompetencije koje se očekuju da praktikant stekne nakon obavljene prakse, plan monitoringa i evaluacije praktikanta. Također, ovim ugovor se reguliše i način priznavanja obavljene prakse kao dijela nastavnog plana i programa (kurikuluma) ili na volonterskoj bazi.

Ugovor o stručnoj praksi potpisuju praktikant, odgovorni prodekan na matičnoj instituciji i odgovorna osoba/koordinator u organizaciji/kompaniji domaćinu.

Kao i u ugovoru o učenju, dokument se može po potrebi mijenjati nakon dolaska u instituciju domaćina, uz pristanak matične institucije i institucije domaćina.

Ovdje je predstavljen **ugovor o stručnoj praksi za program Erasmus+**.

Praktikant	Prezime	Ime	Datum rođenja	Državljanstvo ¹	Pol (M/Ž)	Ciklus studija ²	Studijski program ³
Matična institucija	Naziv	Fakultet/odsjek	Grad	Adresa	Država	Kontakt osoba (ime i prezime ⁴ ; e-mail; telefon)	
Organizacija / kompanija domaćin	Naziv	Sektor	Adresa; web stranica	Država	Veličina ☐ < 250 zaposlenika ☐ > 250 zaposlenika	Kontakt osoba ⁵ ; ime i prezime; funkcija; e-mail; telefon	Mentor ⁶ ; ime i prezime; funkcija; e-mail; telefon

Ovdje unosite podatke o sebi, matičnoj instituciji i organizaciji/kompaniji domaćinu.

Prije mobilnosti

Tabela A – Program prakse u organizaciji/kompaniji domaćinu	
Planirani period mobilnosti: od [mjesec/godina] do [mjesec/godina]	
Naziv prakse:	Broj radnih sati u sedmici:
Detaljan opis programa prakse:	
Znanje, vještine i kompetencije koje će biti steknute na kraju prakse (očekivani ishodi učenja):	
Plan monitoringa/nadgledanja praktikanata:	
Plan evaluacije:	
Nivo poznavanja jezika ⁷ (navesti ovoje jezik na kojem će se izvoditi nastava) koji student posjeduje ili se obavezuje da će posjedovati do početka studijskog perioda je: A1 ☐ A2 ☐ B1 ☐ B2 ☐ C1 ☐ C2 ☐ Maternji jezik ☐	

Ovdje se unose svi relevantni podaci o planiranoj praksi.

Tabela B – Matična institucija	
Molimo vas da označite jednu od ponuđene tri opcije:*	
1. Praksa je uključena u nastavni plan i program (kurikulum) i po uspješnom završetku prakse, matična institucija je obavezna:	
Dodijeliti ECTS kredite (ili ekvivalent) ⁸	Dati ocjenu na osnovu: Uvjerjenja o praksi ☐ Finalnog izvještaja ☐ Intervjua ☐
Unijeti obavljenu praksu u praktikantov Prepis ocjena i Dodatak diplomi (ili ekvivalentu).	
2. Praksa je volonterska i, po uspješnom završetku prakse, matična institucija je dužna da:	
Dodijeli ECTS kredite (ili ekvivalent): Da ☐ Ne ☐	U slučaju pozitivnog odgovora, molimo vas da unesete broj priznatih kredita:
Ocijeni praktikanata: Da ☐ Ne ☐	U slučaju pozitivnog odgovora, označena osnovu čega će biti data ocjena: Uvjerjenja o praksi ☐ Finalnog izvještaja ☐ Intervjua ☐
Unijeti obavljenu praksu u praktikantov Prepis ocjena: Da ☐ Ne ☐	
Unijeti obavljenu praksu u praktikantov Dodatak diplomi (ili ekvivalentu).	
3. Praksa je obavljena nakon diplome, u tzv. statusu nedavno diplomiranog studenta i, po uspješnom završetku prakse, matična institucija je obavezna da:	
Dodijeli ECTS kredite (ili ekvivalent): Da ☐ Ne ☐	U slučaju pozitivnog odgovora, molimo vas da unesete broj priznatih kredita:
Osiguranje u slučaju nesreće za praktikanata	
Matična institucija će obezbijediti osiguranje u slučaju nesreće za praktikanata (ukoliko nije obezbijedeno od strane organizacije/kompanije domaćina): Da ☐ Ne ☐	Osiguranje u slučaju nesreće uključuje: - nesreće tokom putovanja kojisu dio radne obaveze: Da ☐ Ne ☐ - nesrećena putu do posla, i u povratku sa posla: Da ☐ Ne ☐
Matična institucija će obezbijediti osiguranje odgovornosti za praktikanata (ukoliko nije obezbijedeno od organizacije/kompanije domaćina): Da ☐ Ne ☐	

Ovdje se unose podaci o praksi kao dijelu nastavnog plana i programa ili da je na volonterskoj bazi.

Ugovor o mobilnosti osoblja

Ugovor o mobilnosti osoblja je dokument kojim se definiraju aktivnosti nastavnog i/ili nenastavnog osoblja tokom boravka na instituciji domaćinu (predavanje, profesionalno usavršavanje akademskog i nenastavnog osoblja u obliku redovne obuke osoblja itd.).

Ovaj dokument se može sklapati na temelju relevantnog dokumenta o međunarodnoj saradnji i najčešće je bitan dokument u programima mobilnosti kao što je Erasmus+, Mevlana i sl. Elektronska verzija ugovora o mobilnosti osoblja se preuzima iz teksta konkursa u Word dokumentu ili na web stranici **www.erasmus.unsa.ba/download**. NAPOMENA: svaki program mobilnosti ima svoju verziju ovog dokumenta, te je bitno da koristite ispravan dokument prilikom prijavljivanja jer druga (pogrešna) verzija ovog dokumenta neće biti prihvaćena.

U ugovor se unose podaci o osoblju, aktivnostima koje će obavljati, odnosno definiše se program posjete. Ovaj dokument se obavezno ispunjava u konsultaciji sa odgovornim prodekanom i dekanom/direktorom matične (pod)organizacione jedinice.

Osoblje može sudjelovati u mobilnosti u okviru bilateralnih univerzitetskih sporazuma sklopljenih sa partnerskim institucijama u inostranstvu, u okviru bilateralnih sporazuma (pod)organizacionih jedinica sklopljenih sa partnerskim institucijama u inostranstvu, mobilnosti na temelju sporazuma sa partnerskim institucijama u okviru programa Erasmus+, Mevlane, CEEPUS programa, Višegradskog fonda programa, te ostalih međunacionalnih programa u okviru projekata i drugih oblika mobilnosti u kojima učešće imaju Univerzitet i njegove (pod)organizacione jedinice. Vrsta i trajanje mobilnosti definiraju se institucionalnim sporazumom ili drugim relevantnim dokumentom i raspisanim konkursom na temelju kojeg se ostvaruje mobilnost.

AKADEMSKA MOBILNOST omogućava akademskom osoblju da drži predavanja na partnerskoj instituciji (prema ZoVOKS član 116 akademsko osoblje koje može držati predavanje su redovni profesori, vanredni profesori, docenti) ili u svrhu obuke – training (prema ZoVOKS član 116: saradnici – asistent, viši asistent, lektor).

ADMINISTRATIVNA MOBILNOST podrazumijeva profesionalno usavršavanje akademskog i administrativnog osoblja u obliku redovne obuke osoblje. U Erasmus+ programu ovaj oblik mobilnosti najčešće podrazumijeva učešće na *staff training week-u* – sedmica obuke i usavršavanja akademskog i administrativnog osoblja iz oblasti internacionalizacije visokoobrazovne institucije.

Ovdje je predstavljen **ugovor o mobilnosti osoblja za program Erasmus+**.

Last name (s)		First name (s)	
Seniority ²		Nationality ³	
Sex [M/F]		Academic year	20../20..
E-mail			

Ovdje unosite osnovne podatke o sebi.

The Sending Institution/Enterprise⁴

Name			
Erasmus code ⁵ (if applicable)		Faculty/Department	
Address		Country/ Country code ⁶	
Contact person name and position		Contact person e-mail / phone	
Type of enterprise: NACE code ⁷ (if applicable)		Size of enterprise (if applicable)	☐ <250 employees ☐ >250 employees

Ovdje se unose podaci o vašoj matičnoj instituciji, odnosno o (pod)organizacionoj jedinici Univerziteta u Sarajevu

The Receiving Institution

Name		Faculty/Department	
Erasmus code (if applicable)			
Address		Country/ Country code	
Contact person name and position		Contact person e-mail / phone	

Ovdje se unose podaci o instituciji domaćinu. Podatke dobijate nakon uspostavljenog kontakta sa tom institucijom prilikom dogovaranja mobilnosti.

Overall objectives of the mobility:

Ovdje opisujete šta želite postići ovom mobilnošću.

Added value of the mobility (in the context of the modernisation and internationalisation strategies of the institutions involved):

Ovdje dodatno opisujete vrijednost ove mobilnosti u smislu vlastitog profesionalnog usavršavanja.

Content of the teaching programme:

Ovdje se opisuje program rada (nastave, obuke) koju ćete obavljati na instituciji domaćinu.

Expected outcomes and impact (e.g. on the professional development of the teaching staff member and on the competences of students at both institutions):

Ovdje opisujete očekivane rezultate mobilnosti, na koji način će ovaj boravak utjecati na vaš rad na matičnoj instituciji.

Uvjerenje o položenim ispitima

Mnogi fakulteti krajem svakog semestra ili školske godine sačinjavaju **prepis ocjena (ili uvjerenje o položenim ispitima)** za sve studente.

Prepis ocjena je značajan dokument kako za fakultete tako i za studente. On omogućava da studenti imaju tačan i ažuriran zapis o svom napretku, edukativnim sadržajima koje su pohađali, broju bodova koje su stekli i ocjenama koje su dobili.

S obzirom na to da je prepis ocjena neophodan dokument za bilježenje napretka svih studenata i za priznavanje ostvarenih studijskih dostignuća, od presudnog značaja jeste odrediti ko je odgovoran za njegovo izdavanje, kako se izdaje i kako se dostavlja.

Institucije mogu prilagoditi standardni model prepisa ocjena (tako što će mu dodati svoj logo i druge specifične informacije), ali i tada prepis ocjena mora sadržavati sve elemente predviđene spomenutim modelom.

S obzirom da se vrednovanje znanja studenta u inostranstvu (kada je riječ o evropskim partnerima) vrši kroz sistem ocjenjivanja od A do F, dok se kod nas koristi domaći sistem ocjenjivanja od 5 do 10, članom 62. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajeva je regulisano usklađivanje ocjena iz inostranstva prema domaćem sistemu ocjenjivanja.

PREPIS OCJENA PRIJE MOBILNOSTI

Za studente koji žele ići na razmjenu u inostranstvo, matična institucija - studentska služba (pod)organizacione jedinice Univerziteta u Sarajevu - izdaje prepis ocjena na zahtjev studenta kako bi se prijavio na stipendiju i poslao instituciji *domaćinu*, a kako bi pružio informacije o podacima o već realiziranim edukativnim sadržajima, ostvarenom nivou znanja i rezultatima. Za prijave na konkurse za stipendije kao što je Erasmus+, Mevlana ili za stipendije stranih vlada, prepis ocjena treba biti na engleskom jeziku. Ukoliko institucija automatski ne izdaje prepis ocjena na engleskom jeziku, potrebno je domaću verziju dokumenta prevesti. U konkursu je naglašeno ukoliko je potreban oficijelni prevod od sudskog tumača.

PREPIS OCJENA NAKON MOBILNOSTI

Po okončanju perioda razmjene, institucija *domaćin* izdaje prepis ocjena svakom studentu koji im dolazi i šalje ga matičnoj instituciji kako bi formalno potvrdili odslušani program, ostvarene bodove i dobivene ocjene koje je student ostvario tokom perioda razmjene. Ovaj dokument student predaje studentskoj službi, poštujući proceduru koja je za to određena, kako bi se ostvareni rezultati u inostranstvu priznali, te student neometano nastavio studij na matičnoj instituciji.

Pozivno pismo

Pozivno pismo je dokument kojim se izražava jasna namjera institucije domaćina da prihvati studenta, odnosno akademsko/administrativno osoblje da ih posjeti u svrhu akademske razmjene ili stručnog/profesionalnog usavršavanja.

U pozivnom pismu se navode osobni podaci stipendiste (ime, prezime, kontakt-podaci, podaci o putnim dokumentima itd.), akademski podaci (status na Univerzitetu u Sarajevu) kao i objašnjenje u koju svrhu se kandidat poziva.

Ukoliko je naglašeno da je pozivno pismo potrebno prilikom prijave na konkurs, tada kandidati koji se prijavljuju trebaju da kontaktiraju potencijalnu instituciju domaćina i zatraže pozivno pismo. Naravno, da biste zatražili ovaj dokument, potrebno je da se predstavite, iznesete svoju namjeru, odnosno objasniti svoju planiranu mobilnost na toj instituciji i razlog dolaska, te druga potrebna objašnjenja.

Pozivno pismo se ne izdaje automatski - druga strana treba da prepozna vrijednost i korist vašeg dolaska za njihovu instituciju. Pozivnim pismom institucija domaćin preuzima odgovornost za vaš boravak u inostranstvu.

Ukoliko pozivno pismo nije potrebno prilikom prijave na konkurs, onda nakon dobivenih rezultata o stipendiji pozivno pismo može biti poslano u svrhu rješavanja viznog statusa - odnosno prijave za vizu za boravak u inostranstvu.

Pozivno pismo, kao i dokument u kojem se navodi da ste dobitnik stipendije, period boravka u inostranstvu, budžet kojim ćete raspolagati i ostale informacije poslužiti će ne samo prilikom prijave za vizu već i prilikom putovanja - na granici vam mogu tražiti dokaz vašeg putovanja i boravka u inostranstvu. Zato je bitno imati i štampane materijale prilikom putovanja.

Dokaz o poznavanju stranog jezika

S obzirom da se stipendije odnose na boravak i studiranje u stranoj zemlji, prilikom prijavljivanja na stipendije često se traži dokaz o poznavanju stranog jezika. Ukoliko nije naglašeno drugačije, to je najčešće engleski jezik ili jezik zemlje u koju idete.

Dokaz o poznavanju stranog jezika je dokument koji pokazuje sposobnost čitanja, pisanja i govora traženog stranog jezika kako bi se evaluirala vaša sposobnost praćenja nastave i polaganja ispita.

KAKO OBEZBIJEDITI DOKAZ O POZNAVANJU STRANOG JEZIKA?

Ukoliko u tekstu konkursa nije naglašeno da dokaz o poznavanju stranog jezika mora biti izdat od određene institucije, često se u obzir uzimaju sljedeći dokumenti:

- diplome certificiranih škola za strane jezike,
- dokaz da ste slušali nastavu na traženom stranom jeziku (koje izdaje matični fakultet/akademija),
- dokaz da ste položili predmet traženog stranog jezika u toku studija (što se može vidjeti iz prepisa ocjena),
- dokaz da ste u srednjoj školi svu nastavu imali na traženom stranom jeziku.

Sve **certificirane** škole stranih jezika na području Sarajeva (ali i šire) vam mogu dati potvrdu ili certifikat o poznavanju stranog jezika, neovisno o tome da li idete na kurseve ili se testirate. Ono što je bitno jeste da potvrde moraju biti na stranom jeziku, odnosno da imaju prevod u toku predaje dokumentacije za stipendiju.

NIVO POZNAVANJA JEZIKA

Koliko poznajete strani jezik, najčešće se iskazuje kroz **oficijelne pokazatelje** nivoa jezika prema Evropskom nivou za jezike (CEFR) izraženo simbolima A (početni), B (srednji) i C (napredni). Daljnjim raščlanjivanjem dolazi se do traženog nivoa:

A1 Ne poznaješ jezik ili možeš prepoznati poznate riječi. Možeš upotrebljavati jednostavne fraze i rečenice za opisati ili pitati za neke stvari. Možeš napisati razglednicu ili kratku poruku te pročitati veoma kratak i jednostavan tekst.

A2 Možeš izmijeniti riječi o nekim društvenim temama, sudjelovati u komunikacijskim situacijama, iako obično ne možeš dovoljno razumjeti kako bi sam održavao komunikaciju. Jednostavnim izrazima možeš opisati svoju obitelj i druge ljude, uvjete života itd.

B1 Nepripremljen možeš sudjelovati u razgovorima o poznatim temama i temama tvog interesa. Možeš pričati priču ili sadržaj knjige ili film, a i opisati svoje reakcije. Možeš razumjeti glavne tačke mnogih TV i radio programa o tekućoj problematici, te razumjeti standardni govor o poslu, školi, odmoru itd. Možeš se snaći u većini situacija dok putuješ u neku zemlju.

B2 Možeš dati jasne, detaljne opise na niz tema vezanih za tvoju profesiju i interese. Možeš dati mišljenje o temi. Možeš razumjeti većinu TV vijesti, programe tekućih poslova i većinu filmova na standardnom dijalektu. Možeš koristiti jezik sa dozom rječitosti i spontanosti koji omogućuju kontakt s izvornim govornikom. Možeš sudjelovati u diskusijama o poznatim temama, podupirući svoja gledišta.

C1 Uspješno i precizno možeš formulirati i prenijeti ideje i mišljenja drugim govornicima. Jasno i detaljno možeš opisati i predstaviti složene teme. Možeš razumjeti specijalizirane članke čak i kad nisu vezani za tvoju struku. Možeš se razgovijetno i spontano izraziti bez dugog traženja izraza. Jezik možeš koristiti uspješno za društvene i profesionalne svrhe. Bez mnogo muke možeš razumjeti TV-programe i filmove.

C2 Nema problema u razumijevanju bilo koje vrste govornog jezika, bilo živućeg ili emitiranog. Uspješno možeš sudjelovati u diskusijama o raznim temama te upotrebljavati idiome i kolokvijalizme.

Kada je u pitanju traženi nivo poznavanja stranog jezika, potreban za prijavu na stipendije, za studente je to uvijek minimalno B1, a negdje i B2.

Da biste unaprijedili svoje znanje jezika za akademske svrhe, najbolje je da pohađate intenzivni kurs u ovlaštenoj školi jezika. U zavisnosti od nivoa znanja, to može trajati od tri do 12 mjeseci ili, ako se nastava odvija svakodnevno, od jednog do tri mjeseca. Nemojte gledati ove kurseve kao pribavljanje dokumenta za prijavu na stipendije. Poznavanje stranog jezika i posjedovanje dokaza o tome će vam trebati u životu u profesionalne svrhe.

MEĐUNARODNI ISPITI STRANIH JEZIKA

Postoje i međunarodni ispiti stranih jezika koji su prihvatljivi od većine univerziteta, a koje vam predstavljamo u nastavku.

TESTIRAJ SVOJ ENGLESKI!

IELTS

(International English Language Testing System)

IELTS je dostupan u dvije verzije: akademska ili opća verzija. Svi kandidati polažu iste module za razumijevanje i razgovor, ali različite za čitanje i pisanje. Testovi razumijevanja, čitanja i pisanja moraju biti završeni u jednom danu. U zavisnosti od centra gdje se testirate, može vam biti ponuđeno da test razgovora polažete istog dana ili do sedmicu dana prije ili poslije ostalih modula. Akademska verzija je za one koji žele studirati ili ići na neku obuku u institucije visokog ili daljnjeg obrazovanja, gdje se predavanja odvijaju na engleskom jeziku. Prijem na dodiplomske i diplomatske studije vrši se na osnovu ovog formata testa. IELTS koristi sistem bodovanja od devet ocjena da bi na dosljedan način izmjerio rezultate testa. Zasebno se dobivaju ocjene za razumijevanje, čitanje, pisanje i razgovor i jedna opća ocjena od jedan do devet. Da biste više saznali o ovom ispitu, pretražite IELTS Global Recognition System (www.ielts.org) za određene organizacije i institucije.

GDJE MOGU POLAGATI OVAJ TEST?

IELTS ispit možete polagati u prostorijama British Councila Bosna i Hercegovina, Ljubljanska 9, Sarajevo.

TOEFL - Test of English as a Foreign Language

Ovaj test se koristi za evaluaciju znanja engleskog jezika osoba kojima engleski nije maternji jezik. Potreban je za upis na studije u SAD-u, kao i za upis na mnoge međunarodne programe studija, a široko je prihvaćen i na evropskim institucijama visokog obrazovanja. Ako planirate studirati u inostranstvu, TOEFL test vas može odvesti bilo kuda. Zapravo, više institucija prihvata rezultate TOEFL testa nego bilo kojeg drugog testa na svijetu, preciznije, preko 7000 koledža, univerziteta i agencija za izdavanje dozvola u preko 130 zemalja. Pogledajte spisak univerziteta na: <https://www.ets.org/toefl>. Test možete prijaviti: preko službene internetske stranice TOEFL iBT: <http://www.toefl.org> ili telefonski, pozivom službenom TOEFL iBT registracijskom centru za Evropu u Nizozemskoj - Prometric PTC Registrations Europe, na broj 0031-320-239-540 (radno vrijeme: ponedjeljak – petak 9:00 - 18:00 sati).

DOBRO JE ZNATI!

U saradnji sa Britanskim savjetom, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu započinje program **certificiranog testiranja znanja engleskog jezika**. Ovaj sertifikat će se moći koristiti kao potvrda o generalnom poznavanju engleskog jezika. Testiranje će se vršiti kroz program APTIS, a rezultati će biti iskazani kroz Zajednički referentni okvir za jezike (CEFR), te će se moći koristiti kao valjana potvrda znanja engleskog jezika za međunarodne programe razmjene. Za više informacija o testiranju možete se obratiti Centru za jezike Filozofskog fakulteta u Sarajevu ili na amira.sadikovic@ff.unsa.ba.

GDJE MOGU POLAGATI OVAJ TEST?

Centar za poslovnu edukaciju u Sarajevu (Kolodvorska 5) je od 2010. godine ovlašteni administracijski centar za polaganje TOEFL iBT (Internet Based Test) testa.

Pored Sarajeva, ovaj test se može polagati i u Tuzli i Banjoj Luci.

Cambridge English Language Assessment ispiti

Cambridge English je dio Univerziteta u Cambridgeu koji omogućava kvalifikacione ispite za one koji uče engleski jezik. Ti ispiti su poznati po svom visokom kvalitetu procjene poznavanja jezika koji se koristi u svakodnevnim aktivnostima, na poslu, u školi i u slobodno vrijeme.

Ispite iz engleskog jezika Cambridge English poznaju i priznaju škole, univerziteti i poslodavci u privatnom i javnom sektoru širom zemalja engleskog govornog područja. Položite li neki od ovih ispita, svoje znanje engleskog jezika možete dokazati svugdje u svijetu jer su sertifikati Cambridge English međunarodno priznati. Više informacija možete naći na <http://www.cambridgeenglish.org/>.

GDJE MOGU POLAGATI OVAJ TEST?

Cambridge English ispite možete polagati u prostorijama British Councila Bosna i Hercegovina, Ljubljanska 9, Sarajevo.

Testirajte svoj francuski!

TEF

(Test d'Évaluation de Français) je međunarodni test poznavanja francuskog jezika i važi godinu dana. Ovo je jedini test koji je priznat od imigracionih vlasti u Kanadi, ako se prijavljujete na neki od francuskih univerziteta.

TCF

(Test de connaissance du français) je još jedan međunarodni test poznavanja francuskog jezika i važi dvije godine.

DELFDALF- DELF (Diplôme d'études en langue française) i **DALF** (Diplôme approfondi en langue française) su zvanične diplome Ministarstva obrazovanja Francuske. One omogućavaju onima koji uče francuski jezik da njihov nivo poznavanja jezika bude zvanično verificiran. Više informacija na:

www.ciep.fr

GDJE MOGU POLAGATI OVAJ TEST?

Za verificiranje znanja iz francuskog jezika obratite se Francuskom institutu pri Ambasadi Francuske u Sarajevu.

Testirajte svoj španski!

DELE - Diploma de Espanol como Lengua Extranjera
DELE diploma je zvaničan dokument internacionalnog karaktera koji izdaje Institut Servantes u ime Ministarstva obrazovanja, socijalne politike i sporta Španije.

Možete polagati DELE test i pohađati pripremne kurseve u bilo kojem Institutu Servantes na svijetu. Cijena zavisi od nivoa jezika i zemlje gdje polažete test.

GDJE MOGU POLAGATI OVAJ TEST?

Za verificiranje znanja iz španskog jezika obratite se Ambasadi Španije u Sarajevu.

DOBRO JE ZNATI: polaganje testa eLADE za španski jezik organizuje se na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Obratite se Centru za jezike tog fakulteta za više informacija.

Testirajte svoj njemački!

TestDaF

Ako neko želi studirati na nekom od univerziteta u Njemačkoj, mora pokazati određene vještine. Dokaz za to može biti TestDaF. Općenito govoreći, dovoljan je nivo 4 na testu TestDaF za prijem na univerzitet. TestDaF možete polagati u preko 80 zemalja u ovlaštenim centrima za testiranje. Više informacija na web-stranici: www.testdaf.de
Kandidati mogu polagati test u svojoj zemlji. Osoba koja tek počinje sa učenjem jezika treba odložiti polaganje ovog testa dok ne unaprijedi svoje znanje njemačkog jezika.

GDJE MOGU POLAGATI OVAJ TEST?

Za verificiranje znanja iz njemačkog jezika obratite se DAAD uredu u Sarajevu.

Biografija i sken pasoša

BIOGRAFIJA

Pored svih traženih dokumenata, najviše informacija o vama se može saznati iz vaše biografije ili životopisa - dokumenta koji na sistemski način prikazuje vaše obrazovne, radne, jezičke, računarske i druge kvalitete, a na osnovu kojih se može vidjeti da li zadovoljavate kriterije koje su postavili prilikom odabira za stipendiju. Kada je u pitanju format, traži se da je pregledno, jasno, a prilikom nabiranja aktivnosti - hronološki složeno.

U posljednje vrijeme najčešće se koristi format **Europass**. Europass biografija je standardizovana širom Evrope. Pomoću nje jasno i sveobuhvatno možete predstaviti svoje obrazovanje i radno iskustvo, poznavanje stranih jezika i ostale vještine.

Primjena Europass radne biografije je korisna jer:

- *ima standardizovanu strukturu koja je prepoznatljiva u velikom broju zemalja,*
- *pomaže vam da obuhvatite sve bitne elemente radne biografije,*
- *pruža mogućnost da rasporedite sve svoje kvalifikacije na sistematičan, hronološki i fleksibilan način, te*
- *prilagođena je za predstavljanje raznih vještina, kao što su organizacione, umjetničke ili socijalne vještine.*

Europass format je dostupan na web stranici:

<https://europass.cedefop.europa.eu/documents/curriculum-vitae>. Iako je dostupno više jezičkih verzija, najčešće korištena je ona na engleskom jeziku.

PASOŠ

Pasoš je vrsta putne isprave koja služi za putovanje u inostranstvo, osim u izuzetnim slučajevima kada države međusobno, bilateralnim sporazumima, dogovore ulazak na svoj teritorij s ličnom kartom.

Kada je u pitanju putovanje bh. državljana, tu se obavezno koristi biometrijski pasoš, odnosno stari pasoš sa vizom (npr. Schengen).

Prilikom dostavljanja dokumenata, a kada se traži da se dostavi i skenirana stranica pasoša, to podrazumijeva sljedeće:

- *jasno vidljivu stranicu sa slikom,*
- *jasno se mora vidjeti broj pasoša,*
- *jasno se mora vidjeti datum izdavanja i važenja isprave (mnoge zemlje imaju pravilo prilikom ulaska u zemlju da pasoš mora biti važeći nekoliko mjeseci nakon izlaska iz iste).*

ZAŠTO SE DOSTAVLJA SKEN PASOŠA?

Nakon donošenja odluke o dobitnicima od institucije koja dodjeljuje finansijski grant, kako bi se ubrzao proces pripremanja dokumenata - pozivnog pisma, potrebnog za regulisanje vize, podaci iz pasoša će tada biti odmah dostupni.

Također, neki konkursi kao kriterij navode posjedovanje državljanstva određene zemlje (npr. BiH), te u tom slučaju slanje skenirane stranice pasoša omogućava da komisija potvrdi taj kriterij u vašu korist.

A woman with short brown hair and sunglasses is sitting on a stone ledge by a canal in Ghent, Belgium. She is wearing a dark sweater over a patterned shirt and grey trousers. She is pointing her right hand towards the historic buildings in the background. The buildings are made of brick and stone, with a prominent clock tower on the right. The canal is in the foreground, and the sky is overcast.

Šest nezaboravnih mjeseci u Flandrijskoj regiji, na Univerzitetu u Gentu ostavit će dubok trag u svakom mom narednom životnom koraku. Profesori, prijatelji iz različitih dijelova svijeta, lokalni prodavači, kolege sa studija, voditelji projekta - samo su dio ove priče. Ono što čuvate kao suvenir jesu sjećanja na zajedničke susrete sa njima. Koje privilegije studenti imaju: bicikla, elektronske iskaznice koje im pružaju pristup bibliotekama i studentskim restoranima, itd. Mape grada su dostupne skoro na svakom koraku i lako se snalaziti pomoću njih. Postepeno sam se integrisala u studentski život i koristila sve pristupačnosti: objedovala u studentskim restoranima, posuđivala knjige u bibliotekama, posjećivala kina. Postala sam član poznate Erasmus Student Network (ESN) mreže. Studentica s Kosova, Bela, detaljno mi je objasnila kako mogu kupiti jeftinu telefonsku karticu i zvati roditelje u BiH. Pokazala mi je mjesta gdje se mogu kupiti povoljne stvari, hrana i odjeća. Upisala sam prvi stepen kursa nizozemskog jezika.

AMINA

program: Erasmus Mundus
mobilnost: Univerzitet u Gentu, Belgija

Godina dana u Rimu! Čitala sam brošuru sa raznim stipendijama i razmišljala kako je to sigurno zvučalo previše lijepo da bi bilo istinito. Mislila sam da se to meni jednostavno ne može desiti. Ali tačno godinu dana nakon toga sjedila sam na Španskom trgu u Rimu i uvjeravala sebe da ipak nije san. Iako sam na početku bila malo skeptična i nisam bila sigurna da li ću se uspjeti snaći na drugom djeliću planete, sa drugim ljudima, drugom kulturom i jezikom, ispostavilo se da je ovo iskustvo definitivno bilo nešto najljepše što mi se ikada desilo u životu. Naravno prvih mjesec dana osjećala sam se kao da sam iznenada ubačena u neki sasvim drugi svijet, gdje se nikada neću moći snaći ali ubrzo nakon toga kockice su se počele slagati i ja sam postepeno učila jezik, upoznavala prijatelje, širila svoja znanja i iskustva na jednom od najboljih svjetskih univerziteta, bez problema.

MAJA

program: Erasmus Mundus

mobilnost: Univerzitet u Bolonji, Italija

Finansijska podrška: Erasmus+

KOJE TROŠKOVE POKRIVAJU STIPENDIJE?

Na ovo pitanje se ne može dati jedinstven odgovor. Općenito gledano, iznosi su veći u okviru programa koje podržavaju institucije/organizacije kao što je Evropska komisija u poređenju sa onima za koje se sredstva izdvajaju na državnom nivou (npr. bilateralni ugovori, školarine stranih vlada itd). **Ipak, standardizovani troškovi koji su uključeni u stipendiju su mjesečni iznos kojim se pokriva smještaj, školarina, putni troškovi, osiguranje, knjige, džeparac.** Stipendija može *pokriti* sve ove troškove, a može samo neke. Opet, sve zavisi od uslova koje su postavile organizacije koje nude stipendije, a što je uvijek naglašeno u konkursima.

ERASMUS+ STIPENDIJA

Svi učesnici koji su nominirani prema međuinstitucijskom ugovoru ostvaruju pravo na Erasmus+ stipendiju koja služi za pokrivanje životnih troškova i putne troškove.

1. Novčana stipendija

Iznosi stipendija za troškove života za studente (BA, MA, PhD), odnosno dnevnicu za akademsko i administrativno osoblje sa Univerziteta u Sarajevu, kreću se u zavisnosti od visine troškova života u *programskoj zemlji* u koju student/osoblje odlazi. Na narednoj stranici ovog vodiča dati su iznosi prema odabranoj zemlji.

2. Putni troškovi

Putni troškovi su isti za sve stipendiste (studenti, akademsko i administrativno osoblje) i pokriveni su

do određenog iznosa, zavisno od udaljenosti od *matične* institucije do institucije *domaćina*. Putni troškovi obično se uplaćuju zajedno sa stipendijom, što znači da sami kupujete putnu kartu (za avion, voz, autobus), a onda vam se naknadno isplaćuje iznos. Ukoliko nije drugačije dogovoreno, kupovinu karata (putne troškove) također mogu obaviti institucije iz programskih zemalja. Maksimalni iznosi su izračunati na osnovu kilometraže između institucija u partnerskoj i programskoj zemlji, koristeći isključivo *distance calculator* kao jedini priznati izvor informacija o udaljenosti (iznosi su predstavljeni na narednoj stranici).

Ukoliko drugačije nije naglašeno u tekstu konkursa, ovi troškovi NE ULAZE u sastav stipendije:

Troškovi osiguranja i vize nisu uključeni u stipendiju i stipendista je dužan da se pobrine za te stavke u vlastitom aranžmanu. Osiguranje treba pokrivati minimalno: zdravstvenu njegu, te medicinski prevoz bolesne i povrijeđene osobe njihovoj matičnoj zemlji i ostalo.

Troškovi smještaja plaćaju se iz iznosa stipendije koji student odnosno akademsko/administrativno osoblje primi kao mjesečni/dnevni iznos.

S obzirom da Erasmus+ međunarodna kreditna mobilnost ne podrazumijeva stipendiju za cijeli studij, već boravak u trajanju 1-2 semestra, **školarina** za taj period je pokrivena ugovorom te studenti nisu u obavezi da je plaćaju.

ERASMUS plus

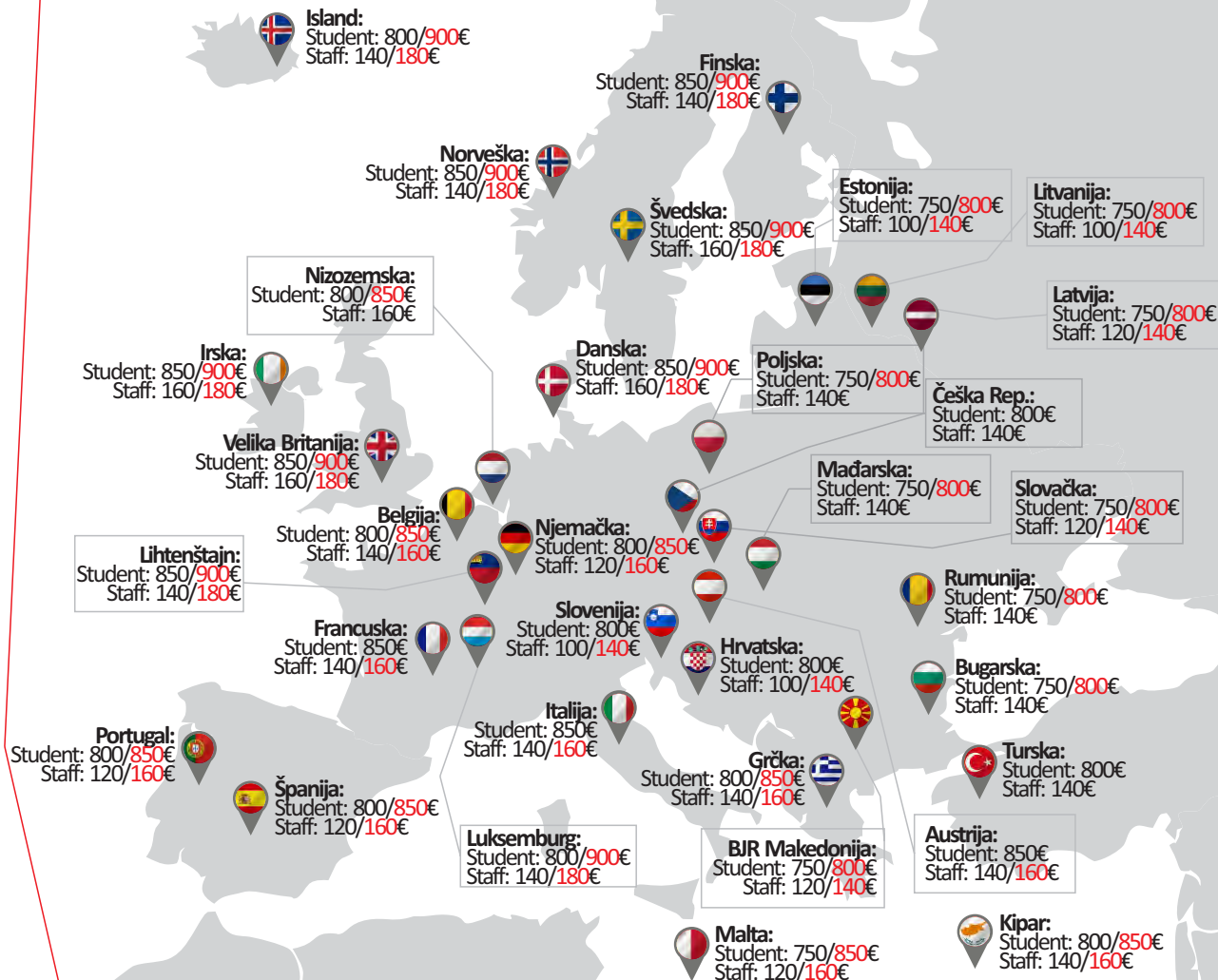

Iznosi stipendija su različiti po državama:

Student: mjesečna stipendija
Staff: dnevna stipendija

+
putni troškovi

NAPOMENA: od septembra 2018. godine iznos stipendija je promijenjen za neke zemlje u odnosu kategoriju visokih, srednjih i niskih troškova. Izmjene su označene na mapi **crvenom bojom**.

10km 20€ 100km 180€ 499km 275€ 1999km 360€ 2999km 530€ 3999km 820€ 7999km 1.500€

Finansijska podrška: ostali programi

Svaki program mobilnosti ima svoj budžet, koji može biti veći ili manji, zavisno od donatora i finansijera. Zbog toga i iznos stipendija se razlikuje od programa do programa, ali se nastoji obezbijediti osnovni minimum za život u inostranoj zemlji.

CEEPUS

Stipendije za mobilnost unutar CEEPUS-a dostupne su studentima bachelor, master i doktorskog studija te akademskom osoblju. Postoje četiri kategorije mobilnosti: **student** (semestralna mobilnost u minimalnom trajanju od tri mjeseca), **short-term student** (mobilnost na koju se mogu prijaviti studenti završnih godina u svrhu istraživanja za završni rad, u minimalnom trajanju od mjesec dana), **teacher** (mobilnost nastavnog osoblja) te **short-term excursion** (kratka grupna mobilnost, naprimjer ljetna škola).

Prijaviti se možete na jednu od dviju osnovnih vrsta mobilnosti: **mobilnost unutar CEEPUS mreža (network mobility)** i **mobilnost izvan CEEPUS mreža (freemover)**.

MOBILNOST UNUTAR CEEPUS MREŽA

Ako se vaš fakultet/akademija ili odsjek nalazi u jednoj od CEEPUS mreža, tada obično vaša institucija raspisuje konkurs za odabir kandidata za odlaznu mobilnost, a ako se želite prijaviti unutar određene mreže, potrebno je prethodno dogovoriti mobilnost s koordinatorom na vašem odsjeku (odgovorni prodekan ili voditelj odsjeka).

Kada vaša matična institucija odobri mobilnost, potrebno je ispuniti online prijavu na web stranici CEEPUS programa. Rok prijave za odlazak na mobilnost u zimskom semestru je do 15. juna, a za odlazak na mobilnost u ljetnom semestru do 31. oktobra. Uslovi koje student mora ispunjavati su najmanje dva završena semestra u području za koje se želi prijaviti i državljanstvo ili status redovnog studenta u jednoj od zemalja članica CEEPUS-a.

MOBILNOST IZVAN CEEPUS MREŽE

Mobilnost izvan CEEPUS mreže podrazumijeva svaku mobilnost između dva univerziteta koja se nalaze u CEEPUS programu, ali nisu u istoj mreži. Postupak prijave u tom je slučaju malo složeniji. Prije nego što ispuniti online prijavu na web stranici CEEPUS-a, trebate dobiti dva pisma preporuke od matične institucije, vašeg fakulteta i pozivno pismo (pismo saglasnosti) institucije domaćina na kojoj želite ostvariti mobilnost. Mobilnost izvan mreže odobrava se tek ako je ostalo slobodnih mjesta nakon dva prijavna roka na mobilnost unutar mreže te je zbog toga rok za prijavu na tu vrstu mobilnosti 30. novembar.

Osim stipendije, **pojedine zemlje** stipendistima nude i dodatne mogućnosti kao što su pokriveni troškovi smještaja, subvencionirana prehrana te povrat putnih troškova.

MEVLANA

Cilj ovog programa mobilnosti je razmjena studenata i akademskog osoblja između turskih obrazovnih institucija i visokoškolskih institucija drugih zemalja. Do mobilnosti može doći ukoliko postoji potpisan protokol o saradnji između Univerziteta u Sarajevu i turskih univerziteta.

Studenti (bachelor, master, doktorant) mogu boraviti 1-2 semestra, a akademsko osoblje može boraviti od minimalno jedne sedmice do maksimalno tri mjeseca.

I studenti i osoblje se prijavljuju na osnovu otvorenog konkursa, a preko koordinatora Mevlana programa mobilnosti na matičnom univerzitetu (za studente i akademsko osoblje Univerziteta u Sarajevu to je Služba za međunarodnu saradnju). Prilikom prijave za ovu mobilnost koriste se definisani Mevlana dokumenti (svi dokumenti su dostupni na <https://mevlana.yok.gov.tr>).

O iznosu stipendija odlučuje Vijeće o visokom obrazovanju Turske (YOK) kao i šta se sve pokriva tom stipendijom.

Za studente iznos mjesečne stipendije je oko 1.000 turskih lira (TL), dok troškove puta i osiguranja snose sami.

Za akademsko osoblje, koji ostaju kraće, plaćaju se dnevnica, putni troškovi i osiguranje.

Više o programu Mevlana, konkursima i partnerskim univerzitetima iz Turske možete saznati na <http://www.unsa.ba/istrazivanje-i-saradnja/medunarodna-saradnja/mevlana>.

DAAD STIPENDIJE

Njemačka služba za akademsku razmjenu (Deutscher Akademischer Austauschdienst - DAAD) nudi i raznolik program stipendija u Njemačkoj za studente, diplomante, doktorante i mlade naučnike. Za sve informacije i konsultacije možete se obratiti uredu DAAD-a u Sarajevu (Maršala Tita 28, Sarajevo, telefon: 033 204 477). Kompletnu bazu stipendija možete pronaći ovdje: <http://www.daad.de>

FULBRIGHT

Vlada Sjedinjenih Američkih Država (SAD) je pokrenula programe akademskih razmjena i studiranja u toj zemlji. Fulbrightov program stipendiranja naučnika za akademsku mobilnost je jedan od najprestižnijih bilateralnih programa akademskih razmjena koje nudi Ambasada SAD-a u Bosni i Hercegovini. U okviru ovog programa naučni radnici putuju u SAD kako bi proveli istraživanje, studije ili kako bi predavali na vodećim američkim univerzitetima. Ovaj jednogodišnji program akademske razmjene namijenjen je kandidatima koji posjeduju doktorsku diplomu. Program u potpunosti finansira Vlada SAD-a. O ovom, ali i drugim programima mobilnosti i stipendiranja možete naći na:

<https://ba.usembassy.gov/bs/education-culture-bs/educational-exchanges-bs/>.

PROGRAM STIPENDIRANJA VISEGRAD

Visegrad program je namijenjen za sve master i postmaster studente i istraživače koji su državljani *Visegrad* država (Albanija, Armenija, Azerbejdžan, Bjelorusija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Gruzija, Kosovo*, BJR Makedonija, Moldavija, Srbija i Ukrajina i trenutno studiraju na akreditiranim visokoobrazovnim institucijama u ovim zemljama. Više o programu na: <https://www.visegradfund.org>.

ERASMUS MUNDUS ZAJEDNIČKI MASTER STUDIJ

Erasmus Mundus Joint Master Degree (EMJMD) su studijski programi od 60, 90 ili 120 ECTS koje izvodi međunarodni konzorcij univerziteta uz eventualno učešće drugih akademskih ili neakademskih partnera koji posjeduju odgovarajući nivo stručnosti na polju koje pokriva zajednički master program.

Sa ovim programom možete dobiti stipendiju za cijeli master studij. EMJMD traje između 12 i 24 mjeseca. Studenti studiraju u najmanje dvije različite programske zemlje iz konzorcija. Studenti iz cijelog svijeta se mogu prijaviti. Potrebno je da imate završen prvi ciklus (Bachelor) ili ekvivalent prema pravilima u zemlji u kojoj bi se izvodio studij (može se provjeriti na stranicama EMJMD). Ukoliko ste već koristili EMJMD stipendiju, ne možete se prijaviti. Ukoliko dobijete ovu stipendiju, ne možete koristiti druge stipendije iz grantova EU istovremeno.

EMJMD stipendija uključuje putne troškove, školarinu i troškove života za cijeli master studij. Ukupan iznos stipendije može zavisiti od dužine vašeg studija i vašeg državljanstva (studenti izvan EU dobijaju veće školarine).

Za EMJMD stipendije se prijavljujete direktno konzorciju koji organizuje ovaj studij kako biste saznali potrebne informacije o upisu, prijavi i kako dostaviti aplikaciju. Listu sa dostupnim master studijima (oficijelne stranice master studija sa svim potrebnim informacijama i preko kojih se prijavljujete) možete naći na linku: https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/library/scholarships-catalogue_en.

MARIE SKLODOWSKA-CURIE – individualne stipendije

Ove MSCA individualne stipendije su dio evropskog programa *HORIZONT 2020* i namijenjene su iskusnim istraživačima, odnosno onima koji imaju doktorat ili minimalno četverogodišnje iskustvo istraživačkog rada u punom radnom vremenu. Cilj MSCA individualnih stipendija je jačanje kreativnog i inovativnog potencijala iskusnog istraživača radom na osobnim istraživačkim projektima kroz međunarodnu i međusektorsku mobilnost. Stipendije nude uzbudljive nove mogućnosti učenja i priliku za obogaćivanja vaše biografije. Više informacija kao i proces prijave imate na web stranici:

https://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/actions/individual-fellowships_en.

Iskreno, Rigu sam odabrao zbog njenog geografskog položaja i drugačije kulture. Već prije bio sam nekoliko puta u posjeti baltičkim zemljama i raznim gradovima. Od svih njih Riga me najviše impresionirala. Nakon toga provjerio sam status, laboratorijsku i tehničku opremljenost, kao i rejting Tehničkog univerziteta u Rigi, čime sam bio i sve do sad ostao jako zadovoljan. Iako vrijeme nije toliko impresivno kao na istoku, studentske laboratorije sa 3D printerima, kao i one veće za razna ispitivanja me impresioniraju i motiviraju da radim još jače i bolje na izgradnji sebe, težim ka stjecanju novih znanja, kao i odgovorno predstavljam Univerzitet u Sarajevu.

ISMAIL

program: Erasmus+
mobilnost: Tehnički univerzitet u Rigi, Latvija

Sve o vizama

Šta je viza?

Viza je specijalna „markica” koja se stavlja u pasoš i daje mogućnost nosiocu da putuje u željenu zemlju i da tamo ostane određeno vrijeme. Na koje vrijeme će dobiti vizu (trajanje vize), zavisi i od razloga boravka u stranoj zemlji. U slučaju akademske mobilnosti, odnosno školovanja, viza se izdaje na period koji odgovara periodu studiranja.

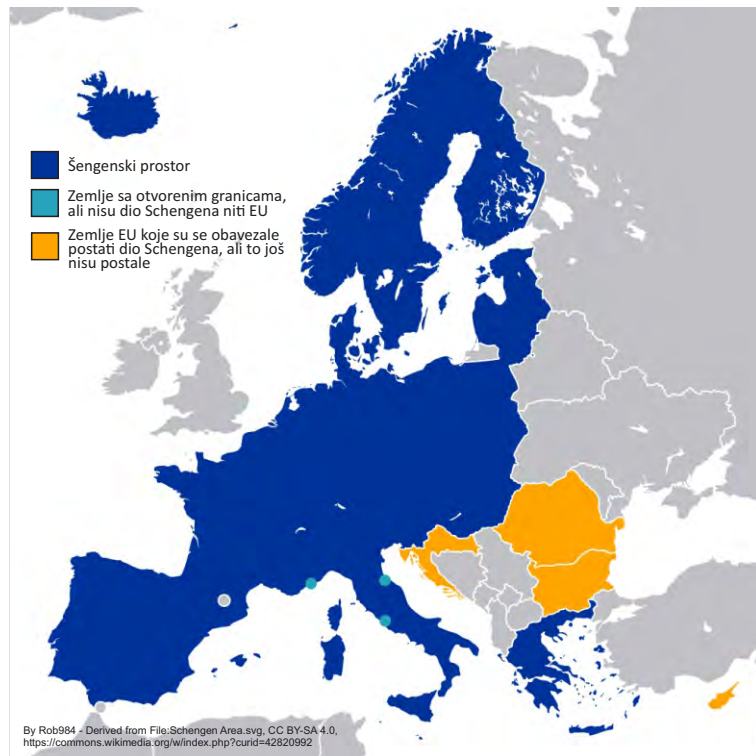
Za koju zemlju nam je potrebna viza (i koja vrsta), možete dobiti informacije na oficijelnoj web stranici Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine: http://mvp.gov.ba/konzularne_informacije/vize/.

S obzirom da je dosta mobilnosti, odnosno stipendija orijentisano na evropsko područje, ovdje ćemo se posvetiti Schengen vizi.

Šta je to Schengen viza?

Šengenski prostor obuhvaća teritorije 26 evropskih zemalja, koje su usvojile Šengenski sporazum potpisan 1985. u Schengenu, Luksemburg. Šengenski prostor u mnogo čemu funkcioniра kao područje jedne države, s tradicionalnim kontrolama za one koji ulaze i izlaze iz područja, ali bez unutarnjih graničnih kontrola.

Zemlje koje ne pripadaju Evropskoj uniji (EU) moraju izvaditi šengensku vizu da bi ušle u EU. Šengenska viza izdata od bilo koje šengenske zemlje važi za svaku šengensku zemlju i pruža mogućnost putovanja u okviru šengenske zone.

DOBRO JE ZNATI:

Prije pune implementacije šengenskih pravila, svaka zemlja mora ispuniti potrebne uslove u četiri područja: zračne granice, vize, policijska saradnja i zaštita osobnih podataka. Zbog evropske migracijske krize odgođeno je proširenje šengenskog prostora na Bugarsku, Hrvatsku i Rumuniju, dok Kipru problem predstavlja spor sa Sjevernim Ciprom.

Sve o vizama - gdje je tu BiH?

Bosna i Hercegovina je od 15. decembra 2010. godine u bezviznom šengenskom statusu. Za putovanja i boravak u zemljama Schengena, ne dužem od 90 dana, više nije potrebna viza. Međutim, za boravak duži od 90 dana je potrebna. Ovo se posebno odnosi na studente koji se prijavljuju za razmjenu u trajanju od 6 mjeseci (jedan semestar), 10 mjeseci (1 akademska godina) ili 20 mjeseci (dvije akademske godine). Za akademsko i administrativno osoblje za boravak koji je obično kraći od 90 dana nije potrebna viza. **Ipak, savjet je da se kontaktira univerzitet u Evropskoj uniji na koji se odlazi, kao i ambasada da bi se ova tvrdnja i potvrdila.** Možda ne treba viza, ali se vaš ulazak i izlazak iz zemlje mora verifikovati (odobriti) putem specijalnih tijela i predstavništva zemlje (ambasade).

SAVJETI PRI PUTOVANJU

Preuzeto sa:

http://mvp.gov.ba/konzularne_informacije/vize/

Državljeni BiH za putovanje u zemlje članice EU i zemlje potpisnice Šengenskog sporazuma pored **biometrijskog pasoa** trebaju posjedovati novac u iznosu 35-70 eura za svaki dan boravka u zemljama EU.

Granične službe mogu zahtijevati dokaz o posjedovanju novčanih sredstava za boravak u određenoj zemlji ili informaciju o adresi na kojoj ćete odsjesti.

Vrste viza su određene na osnovu svrhe putovanja ili boravka. Postoje četiri tipa viza:

Tip A – je aerodromska tranzitna viza, pruža mogućnost prolaska kroz međunarodnu tranzitnu zonu, bez pristupa šengenskom prostoru;

Tip B – je tranzitna viza, omogućava prolaz kroz šengensku zonu na putu ka nešengenskim zemljama, ova viza važi do pet dana;

Tip C – je viza za kraći boravak, ona nosiocu vize dopušta slobodno putovanje u schengenskim zemljama do maksimalno 90 dana;

Tip D – je viza za duži boravak, omogućava boravak duži od tri mjeseca u cilju studiranja, rada, penzionisanja i slično. Zemlje članice šengenske zone, u skladu sa svojim zakonodavstvom, izdaju ovaj tip vize putnicima, omogućavajući im prolaz iz šengenske zone u svoju zemlju, u periodu od pet dana od dana kada je viza izdata. Osoba može putovati u drugu šengensku zemlju samo nakon dobivanja boravišne dozvole ili ukoliko dobije drugi tip vize.

Državljeni BiH pri putovanju u zemlje članice EU i zemlje potpisnice Šengenskog sporazuma moraju posjedovati putnu ispravu koja važi najmanje 3 mjeseca od datuma namjeravanog boravka u zemljama članicama EU ili potpisnicama Šengenskog sporazuma.

Sve o vizama - kako dobiti vizu?

Studenti koji putuju u šengenske zemlje u cilju studiranja koje traje duže od 90 dana (1-2 semestra) trebaju se prijaviti za tip D-vizu. Nastavnici i saradnici koji koriste *kraču* stipendiju ne moraju uzimati vizu, ali je potrebno da se dodatno informišu.

Kada student dobije zvaničnu potvrdu od univerziteta za koji se prijavio da je prihvaćen, u obavezi je da podnese dokumente za vizu u ambasadi zemlje u kojoj se nalazi univerzitet na koji je primljen.

Vrlo je važno da procedura započne na vrijeme. Stoga vam preporučujemo da u što kraćem roku kontaktirate ambasadu zemlje u kojoj se nalazi odabrani univerzitet. Univerzitet će vam poslati pozivno pismo koje će u velikoj mjeri olakšati proceduru za dobivanje vize. Neke ambasade će prihvatiti skenirano pozivno pismo, dok druge neće biti fleksibilne i zahtijevati će original. Zato je važno na vrijeme dobiti potrebne informacije o dokumentima za dobijanje vize.

DOBRO JE ZNATI:

Nemaju sve zemlje u inostranstvu svoja predstavništva (ambasade) u Sarajevu. Za neke zemlje članice Evropske unije morat ćete putovati izvan Bosne i Hercegovine (najčešće Zagreb, Beograd ili Budimpešta). Uzimajući u obzir daljinu ambasade koja izdaje dokumente i vrijeme koje je potrebno da se dokumenti obrade i donese odluka o izdavanju vize, **vodite računa da na vrijeme započnete potrebnu proceduru.** Najbolje je odmah, nakon dobijanja potvrđnog pisma da ste dobili stipendiju, kontaktirati ambasadu te zemlje.

Podatke o ambasadama i njihovim lokacijama možete naći na oficijelnoj web stranici Ministarstva vanjskih poslova BiH:

http://mvp.gov.ba/ambasade_konzulati_misije/ambasade_u_bih/

NAJČEŠĆI POTREBNI DOKUMENTI ZA STUDENTSKU VIZU

Ovdje je data lista najčešće traženih dokumenata koje trebate pripremiti za ambasadu kako biste dobili traženu vizu. IPAK, ovo nije zvanična lista - zvaničnu listu traženih dokumenata ćete dobiti kontaktirajući ambasadu ili na njihovim oficijelnim web stranicama. Ambasade će najčešće tražiti sljedeće dokumente:

- **važeci pasoš** (rok važenja pasoša ne smije biti kraći od 3 mjeseca nakon povratka u BiH),
- **dvije aplikacije za vizu i dvije skorašnje slike** (veličine kao za pasoš),
- **pozivno pismo** (univerzitet na koji ste primljeni će vam poslati isto),
- **potvrda da niste osuđivani** (ne starija od šest mjeseci),
- **dokaz o finansijskoj podršci** (ovo će biti označeno u pozivnom pismu),
- **zdravstveno i putno osiguranje** (ukoliko je uključeno u stipendiju, bit će naznačeno u

pozivnom pismu. Ukoliko nije, potrebno je dostaviti dokaz da ste osigurani),

- **putna karta** (ako je uključeno u stipendiju, bit će naznačeno u pozivnom pismu i poslan dokaz od univerziteta na koji idete. Ako je sami plaćate, potrebno je dostaviti dokaz da ste je kupili),
- **ljekarsko uvjerenje** (pogledajte na web stranici ambasade zemlje u koju idete kakvo uvjerenje je potrebno).

Sve o vizama - još malo informacija

Prije nego što započnete proces prijave, provjerite da li imate sve potrebne dokumente. Većina ambasada ima online servis preko kojeg se prijavljujete. Prije odlaska u ambasadu, provjerite da li je potrebno telefonom zakazati sastanak. Započnite proces prijavljivanja što prije, jer se samo potpune prijave uzimaju u razmatranje. Svi podneseni dokumenti moraju biti originali gdje je naglašeno.

Troškovi vize

Troškovi vize su namijenjeni za pokriće administrativnih troškova njenog izdavanja. Ambasade određuju cijene, a troškovi vize bi trebali biti približni za sve države šengenske zone. Iako većina viza trenutno košta cca 60-80 eura, postoje izuzeci, pa cijena vize može biti viša/niša ili balansirana u nekim slučajevima.

Važno: ukoliko ne dobijete vizu, troškovi vam neće biti refundirani.

A man with a beard, wearing a blue beanie, a white jacket, and dark pants, is sitting cross-legged on a paved area in front of a large, ornate classical building with multiple domes and columns. The building is St. Peter's Basilica in Brno. The sky is clear and blue. The man is looking directly at the camera.

Razlog zbog kojeg sam se odlučio prijaviti je bogato iskustvo koje sam u mogućnosti dobiti razmjenom ideja te usvajanjem znanja i mogućnosti snalaženja u drugoj sredini. Također, upoznavanje različitih kultura, usavršavanje u svom polju te iskustvo koje ću dobiti. Prvi utisak koji sam dobio je susretljivost profesora sa studentima. Uvijek su bili otvoreni za dogovor i tokom cijelog semestra nismo imali nikakvih problema. Čitav sistem je bio povezan tako da smo kao studenti imali menze u kojima smo jeftinije jeli, organizovana putovanja te svakodnevne društvene aktivnosti. Odnos profesora i studenata je bio uvijek korektan i profesori su uvijek pokušavali da izađu ususret studentu. Inače, na predavanjima nije bilo nikada više od 15 ljudi po predmetu tako da je profesor uvijek imao vremena da se posveti svakome od nas, te da odgovori na sva pitanja koja smo imali. Tokom cijele godine (jednom sedmično) smo imali prezentacije država na kojima smo svi prezentovali kulturu, narod, nacionalnu kuhinju, mjesta za posjetiti te na taj način promovisali našu zemlju. Na predavanjima na fakultetu su učestvovali studenti iz cijelog svijeta tako da i tokom rasprave smo imali priliku da upoznamo ljude sa prilikama u našoj zemlji te razbijemo predrasude.

Alen
program: Erasmus Mundus
mobilnost: Masaryk univerzitet u Brnu,
Češka Republika

Kako biti dobar kandidat za stipendiju?

Nije samo bitno da se vama svidi univerzitet i studijski program koji biste željeli pohađati. Bitno je da na osnovu poslano dokumentacije koja *priča priču* o vama pokažete da ste idealan kandidat upravo za njih.

Vaši dokumenti će pokazati vaš akademski uspjeh, trenutni status na Univerzitetu u Sarajevu, poznavanje stranog jezika. Ali šta je sa vannastavnim aktivnostima? Akademska mobilnost je možda orijentisana na studiranje, pohađanje nastave i polaganje ispita, no međunarodna mobilnost podrazumijeva druženje, učešće u raznim grupama, prakse, putovanja. Strani univerziteti žele studente koji će biti vrijedni i marljivi, ali isto tako žele osobe koje neće biti zatvorene u sobi, nedruželjubive i neprimjetne. Zato je bitno da u svoj život (čak i bez obzira ako se ne prijavljujete za stipendiju) uključite i neke dodatne vannastavne aktivnosti.

Dodatne aktivnosti mogu podstaknuti studente prilikom donošenja odluka, stječući pri tome neophodno iskustvo i vještine koje će ih voditi dalje u budućnosti. Studenti uključeni u vannastavne aktivnosti posjeduju tendenciju da postanu vođe, bolje izvršavaju povjerene zadatke, češće iskazuju vlastito mišljenje. Dodatne aktivnosti su vrlo često dobar način da se zadovolje mnogostruki interesi učenika iz raznih društvenih i političkih oblasti, a u isto vrijeme služe i kao odlično tlo za odabir karijere.

Stjecanje iskustva

Vannastavne aktivnosti pomažu prilikom stjecanja iskustva u različitim područjima koja studentu šire vidike. Kroz bavljenje sportom uči se timski rad i

raspodjela vremena. Kao član organizacije student stječe osjećaj za vrijeme, vještinu rješavanja problema i komunikacijske sposobnosti. Dodatne aktivnosti mogu pripomoći studentima u otkrivanju skrivenih talenata, dajući im pri tome priliku da upoznaju ljude koje inače ne bi sreli, a i mogućnost proširivanja vlastitog okruženja.

Kako odabrati prave aktivnosti?

Na koji način student treba izvršiti odabir? Da li da se posveti aktivnostima za koje već ima dara, prilikom čega će upoznavati slične ljude, ili da odabere nešto novo i različito, gdje se susreće sa ljudima koji posjeduju drugačije vještine i gledišta? Nekim studentima više odgovara ekspanzija u različitim oblastima, dok drugi više vole ostati izvrsni poznavaoци jedne. U slučaju da student uživa u čitanju, onda je izvrsno mjesto za njega klub čitalaca, udruženje pisaca ili poslovi u vezi sa novinarstvom. Vannastavne aktivnosti su isto tako izvrsna prilika da se nauče cijeniti nove i drugačije aktivnosti. Student koji bi bez razmišljanja odabrao nogomet ili bejzbol mogao bi razmisliti o bavljenju streljaštvom ili posmatranjem ptica. Odabir nečega izvan sigurnog dometa širi studentu horizonte i povećava znanje. Biti otvoren za novo, postavši članom uredništva novina, kluba informatičara ili dekorater interijera, znači upoznavanje novih ljudi i ideja.

Usklađivanje školskog i rasporeda rada treba se izvesti prije pristupanja ikakvoj organizaciji. Dodatne aktivnosti su bitne, ali ne bi trebale oduzimati studentu preostalo slobodno vrijeme. Ipak, neophodno je ostaviti vremena za izradu zadaća, hobije, odmaranje, druženje sa porodicom i prijateljima. Kombinacija svega ovog je bitan dio zdravog načina života. Dodatne aktivnosti imaju cilj da dopune život studenta, a ne da ga usložnjavaju. Kada studenti imaju više obaveza ili jednu koja im oduzima previše vremena, oni postaju napeti te se pojavljuju problemi u porodici i oko ocjena. Studenti ne trebaju pretjerivati preuzimajući previše aktivnosti. Dodatne aktivnosti se mogu odraziti na mogućnost stipendiranja! Učešće u različitim aktivnostima je izvanredan način upoznavanja ljudi sličnih interesa, a i pomaže izoštavanju vještina. Aktivno učešće u sekcijama, npr. dramskoj, informatičkoj ili klubu mladih tehničara, može biti korisno u traganju za stipendijama.

Kada nađete odgovarajuću grupu, organizaciju, kurs, sekciju, sport, tim ili neku drugu aktivnost koja vam se čini interesantnom za vannastavne aktivnosti, evo nekoliko primjera pitanja na koja trebate dobiti odgovor kako bi se raspitali o organizaciji ili instituciji prije nego se i tome posvetite:

- ✓ **Da li postoje neki troškovi i kako su oni pokriveni?**
- ✓ **Da li će se od učesnika tražiti podizanje novca?**
- ✓ **Koliko su česti sastanci organizacije?**
- ✓ **Da li su slobodna popodneva i vikendi?**
- ✓ **Jesu li neophodne vanjske aktivnosti?**
- ✓ **Koliko vremena oduzima rad u organizaciji?**

Mnogi akademski i neakademski programi stipendiranja prilikom procesa odabira cijene učešće u dodatnim aktivnostima.

Mnogi programi stipendiranja dodatno boduju iskustvo vođe. Biti predsjednik ili vođa određene aktivnosti je odličan način da se pokažu upravni kvaliteti.

Mnogi programi stipendiranja traže od svojih potencijalnih kandidata pisanje eseja u kojem objašnjavaju zainteresiranost za neko polje.

Postoji li bolji način za pokazivanje posvećenosti karijeri kompjuterskog stručnjaka od članstva u informatičkoj sekciji?

Biti dio organizacije

Biti dijelom organizacije je dobra prilika za pojedinca da se podučiti mnoštvu novih vještina. Svaka pozicija nosi vrijedne vještine čiji se rezultati najbolje vide u budućnosti.

Mnogi kandidati za predsjedničku poziciju unutar nekog studentskog ili nevladinog udruženja su poslije dostigli ili funkciju izvršnog direktora ili predsjednika firme u kojoj su zaposleni. Trka za mjesto omogućava studentima stjecanje iskustva u vođenju kampanje, oglašavanju i upravljanju ljudskim potencijalom.

Neki se studenti odluče upoznati sa organizacijom prije nego što postanu dio nje. To im i dalje ostavlja mogućnost volontiranja na projektima ili službe u odborima kroz cijelu godinu.

Timski rad, komunikacijske i organizacijske vještine se stječu ili u odborničkom radu ili na projektu.

Angažiranje

Ustrajnost na projektu, od njegovog početka pa do samog kraja, predstavlja još jedno važno iskustvo koje se stječe sa dodatnim aktivnostima. Kada se stvori obaveza prema klubu, sekciji ili aktivnosti, studenti se trebaju držati toga, čak iako ne ispada onako kako to oni žele. Učenjem da se aktivnosti dovedu do kraja oni time stječu važno životno iskustvo. Također, manje su šanse da će se ispisati iz škole ili dati otkaz na poslu.

Trošenje vremena na rad na dodatnim aktivnostima će se poslije isplatiti studentu na različite načine. Vrijeme kroz učešće u dodatnim aktivnostima služi kao ispušni ventil za stres i način izgradnje samopouzdanja i povjerenja. Studente treba ohrabrivati da slijede svoje snove. To ne samo da će ih osnažiti da počnu donositi odluke u svoje ime već im pruža priliku da stječu važno iskustvo i vještine koje će ih voditi dalje kroz život.

ADNAN

program: Erasmus Mundus
mobilnost: Malardalen univerzitet, Švedska

Malardalen univerzitet je jedna od najorganizovanijih ustanova sa kojom sam imao priliku surađivati. Profesori, stručno osoblje i Erasmus korespondenti su tokom procesa prijavljanja ali i mog studija bili izuzetno susretljivi. Organizovan sistem prijavljanja, širok izbor predmeta i veliki broj internacionalnih studenata čini Malardalen univerzitet odličan izbor za razmjenu.

T BERLIN

Kada bih ponovo dobio šansu za studijem na Freie univerzitetu u Berlinu, znajući unaprijed da ću zbog toga obnoviti godinu, svejedno bih otišao! Iskustvo koje sam stekao (i još uvijek stječem) na studijskim razmjenama je jedinstveno i neponovljivo, pamti se cijeli život i otvara mnoga vrata u budućnosti. Studirati na nekom od top 100 svjetskih univerziteta, slušati predavanja najboljih svjetskih profesora i uz to primati mjesečnu stipendiju od 1.000 eura nije nešto što se nudi svaki dan. Zbog toga, svoje kolegice i kolege ohrabrujem da ne čekaju mnogo, već da apliciraju odmah! Prednosti studija u inostranstvu su zaista mnogobrojne i jedinstvene! Pored prikupljanja znanja, studiranjem u različitim državama proširujemo svoje vidike, upoznajemo nove kulture i razbijamo predrasude. Stječemo nove prijatelje, postajemo istinski nezavisni i učimo upravljati finansijama, što ja još nisam usavršio (u šali kažem da će mi za to trebati još koja razmjena). Učenjem novih jezika i razvojem ličnih vještina postajemo atraktivniji na tržištu rada. Jednostavno, svaki student koji se vrati sa razmjene doživi svojevrsnu preobrazbu. Neki studenti dobiju posao u zemlji u kojoj završe studij, drugi nađu srodnu dušu. Treći, oni najsnalažljiviji nađu oboje.

SAMIR

program: Erasmus Mundus
mobilnost: Slobodni univerzitet u Berlinu,
Njemačka

PREPORUKE ZA UČESNIKE MOBILNOSTI

U organizaciji Univerziteta u Gracu, Univerziteta u Gentu, Univerziteta u Ljubljani, te nevladinih organizacija „Spark“ i Fondacije kralja Baudouina održana je **Konferencija o mobilnosti studenata i akademskom priznavanju**. Konferencija je održana u Ljubljani u periodu od 10. do 12. oktobra 2010. godine, a domaćin je bio Rektorat Univerziteta u Ljubljani. Značaj ove konferencije je u tome što su učestvovali predstavnici univerziteta velikog broja zemalja Zapadnog Balkana i predstavnici vladinih agencija. Razmijenjena su iskustva u oblasti studentske mobilnosti, počecima mobilnosti, akademskom priznavanju ECTS bodova i mobilnosti osoblja. Na konferenciji je istaknuto da 47 univerziteta, koji su potpisali Bolonjsku deklaraciju, moraju voditi računa o osiguranju kvaliteta mobilnosti studenata i akademskom priznavanju ostvarenih rezultata, akreditaciji programa i planiranju mobilnosti unutar studijskog programa, te da je odgovornost univerziteta i ministarstava da spriječe razvoj akademskog turizma.

Osigurati da razmjena postane bitan element evaluacije visokoobrazovnih institucija

Naveći **razmjenu studenata kao strateški cilj** imajući na umu, kao što je navedeno u službenom priopćenju iz Leuvena o Bolonjskom procesu, da 2020. godine najmanje 20%, od onih koji su diplomirali u evropskom prostoru visokog obrazovanja, trebaju provesti najmanje jedan semestar na inostranom univerzitetu.

Promijeniti ili prilagoditi nacionalna pravila na način da se u nacionalnim dokumentima omogući unos transparentnog opisa studijskih boravaka u inostranstvu.

Pružiti finansijske stimulacije institucijama koje su u stanju povećati kvalitet (priznavanje kredita, ukupno zadovoljstvo studenata itd.) i kvantitet studentskih razmjena.

Ohrabrivati institucije da **na vlastitim web stranicama objavljuju sve podatke o razmjeni**, kao i ostale relevantne informacije.

Pojednostaviti procedure za izdavanje viza studentima.

Pružiti studentima u razmjeni **logističku podršku** (smještaj i sl.)

Osigurati da razmjena postane dio institucionalne strategije

Akteri

Imenovati **institucionalnog koordinatora ili zastupnika rektora za međunarodnu razmjenu i akademskog koordinatora za svaki fakultet/akademiju** ili za svaki ciklus studija i ovlastiti ih da upravljaju procesom i razmjenom, te da potpisuju sve relevantne dokumente u vezi sa studentskom razmjenom i osigurati uredu za međunarodnu saradnju dovoljan broj stručnih saradnika zaduženih za razmjenu.

U slučaju potrebe, kada se radi o procedurama u vezi sa specifičnim disciplinama, institucionalni ili koordinator fakulteta se može obratiti akademskom odboru.

Alati i instrumenti

Napraviti **fleksibilne nastavne planove i programe** koji, po mogućnosti, uključuju „prozore razmjene“, koji sadrže od 30 do 60 kredita u inostranstvu.

Izdavati dodatak diplomi.

Objaviti on-line **detaljan popis silabusa na engleskom jeziku** koji sadrže sve bitne akademske i logističke informacije.

Kreirati **englesku verziju web stranice institucije.**

Povećati **ponudu predmeta na kojima se nastava izvodi na engleskom jeziku**, samog predmeta engleski jezik i organizovati međunarodno priznate testove poznavanja engleskog jezika, kao što su TOEFL ili IELTS.

Proračunati statističku krivulju distribucije ocjena za svaki predmet koji je student slušao/polagao tokom razmjene, a radi omogućavanja precizne konverzije postignutih rezultata, u skladu sa procedurom opisanom u novom ECTS vodiču. Prilagoditi nacionalnu (ili institucionalnu) skalu ocjenjivanja ECTS skali ocjenjivanja.

Objaviti online sve procedure u vezi sa studentskom razmjenom na maternjem i engleskom jeziku.

Voditi evidenciju (predmeta, stažiranja) priznatih kredita koji se mogu steći u inostranstvu za svaki studijski program i informaciju učiniti unaprijed dostupnom studentima zainteresiranim za razmjenu.

Dodijeliti dovoljan broj kredita pripremi teze, ohrabrujući studente da rad na tezi realiziraju u inozemstvu. U tom smislu, korisno je unaprijed zatražiti od partnerske institucije listu potencijalnih naslova tema i mentora za iste.

Organizovati dane razmjene ili dobrodošlice kako bi gostujući studenti uspostavili kontakt sa studentima koji su zainteresirani za razmjenu.

Osigurati studentima u razmjeni dodatna novčana sredstva ili zajmove, garantirajući da neće tokom razmjene izgubiti primanja na koja su u svojoj zemlji već ostvarili pravo.

Odgovornosti i procedure

Pažljivo odabrati partnerske institucije unaprijed provjeravajući ekvivalentnost ili kompatibilnost studijskih programa. Dalje, korisno je sklapati sporazume sa institucijama koje omogućavaju dopunske programe kako bi se studentima dala veća mogućnost izbora.

Nadzirati realizaciju sporazuma da bi se **osigurala kontrola kvalitete**.

Uvesti ili razviti definicije rezultata učenja s ciljem doprinosa razmjeni studenata, tako što će se olakšati priznavanje njihovih kvalifikacija, poboljšati transparentnost istih, pojednostaviti prenos kredita i pružiti zajednički format koji pomaže promoviranju cjeloživotnog učenja i koji može pomoći u stvaranju dodatnih mogućnosti saradnje kroz i između različitih obrazovnih sistema.

Intenzivirati zajedničko povjerenje i pouzdanost, ohrabrujući razmjenu stručnih saradnika za međunarodnu saradnju, akademskih koordinatora i drugog akademskog osoblja s ciljem ostvarivanja saradnje, obuke, realizacije nastave i istraživanja.

Pomno odabirati studente koji odlaze u razmjenu kako bismo bili sigurni **da u razmjeni učestvuju najposvećeniji i najviše motivirani studenti**.

Koristiti **zvanične evropske obrasce** koje preporučuje „Vodič za ECTS korisnike“.

Osigurati da „ugovor o učenju“ **potpisuje institucionalni koordinator** (odgovorni prodekan uz obaveznu konsultaciju sa šefom/icom/voditeljem odsjeka/katedre/studija na kojem studira student/ica)

koji je nadležan da zagaranjuje puno priznavanje akademskih aktivnosti realizovanih u inostranstvu, čak i ako je u međuvremenu došlo do promjene osoblja u instituciji.

Održavati kontakt sa studentima koji su u razmjeni dajući im savjete i pružiti im pomoć pri eventualnoj promjeni „ugovora o učenju“ koristeći obrazac za promjenu.

Osigurati da institucija na kojoj je student gostovao **na vrijeme pošalje matičnoj instituciji prepis ocjena** koji sadrži krivulje statističke distribucije za položene predmete.

Omogućiti potpuno priznavanje akademskih aktivnosti koje su provođene u inostranstvu uz dostavljeni prepis ocjena i prethodno dostavljeni „ugovor o učenju“. Priznavanje realizira akademski koordinator samostalno ili, gdje je to moguće, uz saglasnost određenih nadležnih vijeća fakulteta/akademija ili vijeća studijskih programa, ali nikako profesor pojedinačno, čime će se izbjeći moguća reevaluacija rezultata studenta. Preporučuje se fleksibilan pristup i pravedno priznavanje, a ne samo precizna ekvivalencija.

Pristupati razmjeni s velikom odgovornošću

Studentima je posvećena skoro cijela ova Zbirka uputa za mobilnost. Ipak nekoliko uputa korisnih za međunarodnu razmjenu:

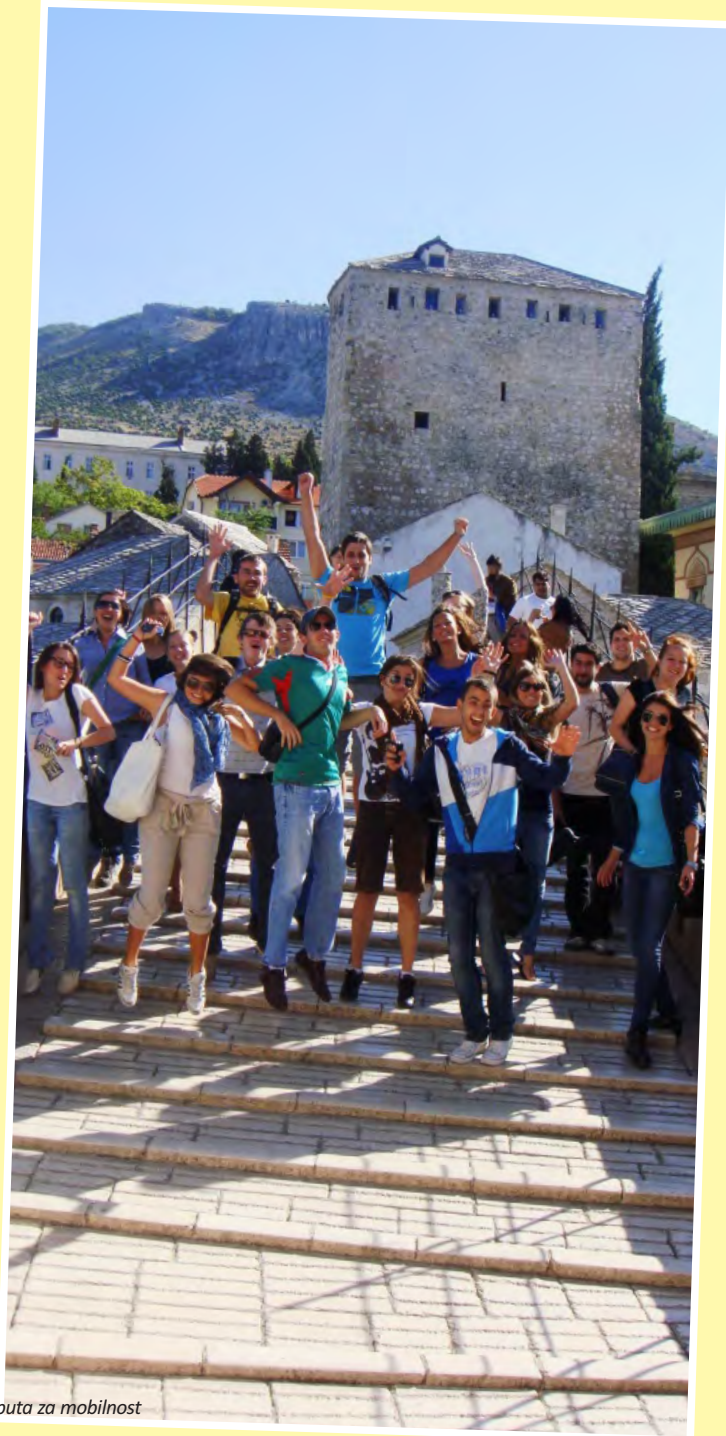
Informirajte se što više prije vašeg perioda razmjene.

Pobrinite se da **posjedujete dobro znanje engleskog jezika i/ili jezika institucije** koja vas prima.

Precizno popunite prijavni obrazac da biste instituciji koja vas prima pružili sve neophodne informacije.

Precizno popunite „ugovor o učenju“ i prije odlaska osigurajte potpis nadležne osobe. U slučaju potrebe, unesite promjene onako kako su naznačene u obrascu za promjene.

Održavajte kontakt sa vašim matičnim univerzitetom.

Promjena koja se ne osjeća dok se dešava – kilometrima daleko, ona koja se osjeti tek po povratku ka sigurnom utočištu odakle je sve nekada započelo. Promjena koja vas uči kako da bez trunke straha, bez oklijevanja, osvrtnja i dvoumljenja, hrabro koračate ka svim nekada davno zacrtanim ciljevima. Sve što se nekada činilo nemogućim, sada ne samo da je već učinjeno nego je daleko iza vas. Ovo prije svega životno putovanje, obuhvata ne samo usavršavanje na profesionalnom planu već i sazrijevanje na svim drugim poljima. Na razmjeni u Barceloni, početni koraci su pravo “špansko selo”, međutim taman dok se naviknete vrijeme je za povratak majci u Bosnu.

IMAN
program: Erasmus+
mobilnost: Univerzitet u Barceloni, Španija

<http://www.erasmus.unsa.ba/iskustva>

NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

SVE O KONKURSU

KADA ĆE BITI OBJAVLJEN(I) SLJEDEĆI KONKURS(I)?

Zavisno od programa mobilnosti, odnosno institucija koje dodjeljuju stipendije, konkursi su obično otvoreni nekoliko mjeseci prije početka semestra, odnosno akademske godine za koji/u se prijavljujete.

GDJE MOGU NAĆI OBJAVLJENE KONKURSE? Konkursi se najčešće objavljuju na web stranicama institucija koje dodjeljuju stipendije, odnosno oficijelnim web stranicama programa mobilnosti. Dosta informacija o stipendijama možete naći na društvenim stranicama (Facebook, Instagram, Twitter), printanim medijima (novine, časopisi) ili elektronskim medijima (TV, radio).

ŠTA JE BITNO U KONKURSU? Cijeli tekst konkursa je bitan ukoliko želite da se prijavite na način da ispunjavate kriterije. Svaki dio (pasus) konkursa nudi potrebnu informaciju. Dokumentacija i rok za prijavu su možda najvažniji, jer do određenog datuma trebate da pošaljete informacije o sebi kao kandidatu koji ispunjava tražene uslove za stipendiju. Preporučuje se da se tekst konkursa pažljivo pročita, a prilikom prijavljivanja odštampa i označite dokumente koje ste pripremili. Na taj način možete pratiti da li ste pripremili sve što se traži.

SVE O MOBILNOSTI

ŠTA JE TO MOBILNOST? Mobilnost je aktivnost koja podrazumijeva odlazak na univerzitet izvan granica Bosne i Hercegovine i provođenje određenog perioda na toj instituciji. Može da bude akademska (studenti i nastavnici) i administrativna (saradnici).

Međunarodna kreditna mobilnost je ograničeni period studiranja (studenti) odnosno boravka (osoblje) na inostranom partnerskom univerzitetu u cilju dobijanja potrebnih bodova (ECTS). Nakon isteka mobilnosti studenti se vraćaju na matične univerzitete gdje se njihovi položeni predmeti i ostvareni bodovi priznaju, nakon čega nastavljaju studije. Za nastavno i administrativno osoblje boravak na inostranom partnerskom univerzitetu služi u svrhu profesionalnog usavršavanja.

KAD POČINJE MOJA MOBILNOST? Mobilnost (razmjena) mora početi prije početka semestra, odnosno akademske godine (najčešće zimski semestar/akademska godina od septembra, a ljetni semestar od februara). Kontaktirajte partnersku instituciju kako biste dobili tačne informacije. Ukoliko drugačije nije dogovoreno, ovo ne važi za nastavnike i saradnike pošto njihovo vrijeme boravka kroz programe mobilnosti nije uslovljeno početkom akademskom godinom.

KOLIKO DUGO MOGU OSTATI U INOSTRANSTVU AKO DOBIJEM STIPENDIJU?

Trajanje mobilnosti je definisano programom, odnosno navedeno je u tekstu konkursa. Također zavisi i od vrste mobilnosti kao i od toga da li ste se prijavili za razmjenu ili cijeli studij. Kada je riječ o programu mobilnosti, to je najčešće 1-2 semestra za studente, te nekoliko dana/sedmica za osoblje. Ako je riječ o *degree* stipendiji, tada zavisi od dužine trajanja cjelokupnog studijskog programa (2-3 godine, zavisno od ciklusa studija).

KOJA JE RAZLIKA IZMEĐU RAZMJENE (EXCHANGE) I STUDIJA/STJECANJA DIPLOME (DEGREE)?

Ako ste student razmjene (u mobilnosti), onda ste registrovani na vašem matičnom univerzitetu (u ovom slučaju na Univerzitetu u Sarajevu) i samo ćete određeni period provesti na partnerskoj instituciji (semestar ili godinu). Kao student koji stječe diplomu (*degree*) vi ste registrovani na partnerskoj instituciji, slušate cijeli studijski program i stječete diplomu sa partnerske institucije.

MOGU LI SE PRIJAVITI NA STIPENDIJU AKO ŽIVIM IZVAN BIH, ALI IMAM BH. DRŽAVLJANSTVO? U tekstu konkursa je uvijek naglašeno koji su uslovi koje morate ispunjavati, odnosno ko može biti kandidat. Kada su u pitanju programi mobilnosti koji se implementiraju na Univerzitetu u Sarajevu (Erasmus+, CEEPUS, Mevlana) najvažniji uslov je bio da je student/osoblje registrovan/o na Univerzitetu u Sarajevu u tekućoj godini kao i u periodu odabrane mobilnosti. Ukoliko nije drugačije naglašeno, državljanstvo nije ključno.

SVE O PRIJAVI I DOKUMENTIMA

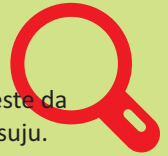
ŠTA TREBAM PRVO URADITI? Vaš prvi korak jeste da pregledate ponudu univerziteta koji vas interesuju. Najbolji način je da pregledate web stranice i preuzmete sve informacije koje su vam dostupne. Nakon toga kontaktirajte službe za međunarodnu saradnju partnerskih univerziteta za dodatne informacije, posebno ako se radi o nastavnom planu i programu. Vaš kontakt sa njima je ustvari početak vaše prijave.

KOJA PREDAVANJA/PREDMETE MOGU ODABRATI U INOSTRANSTVU? Svi univerziteti u ovim programima nude veći broj studija koji su otvoreni za korisnike mobilnosti. Prvo morate odabrati koju vrstu mobilnosti želite koristiti, a zatim odabrati i studij za koji ste zainteresovani. Web stranice univerziteta, kao i projekata mobilnosti obično sadržavaju informacije o studijima svakog univerziteta. Za više informacija kontaktirajte osobe zadužene za međunarodnu saradnju na partnerskim univerzitetima.

KOJI STEPEN ZNANJA JEZIKA MORAM IMATI?

Ovu informaciju možete provjeriti na web stranicama gdje je objavljen konkurs ili direktno u kontaktu sa partnerskim univerzitetom. Obično se radi o stepenima B.2 i C.1, ali oni jasno naglase na kojem jeziku se nude studijski programi i koje certifikate/diplome o poznavanju jezika treba poslati.

DA LI TREBA DA PLATIM ŠKOLARINU? U tekstu konkursa je naglašeno koje troškove podrazumijeva stipendija za koju se prijavljujete. Veliki broj stipendija podrazumijeva da troškove školarine ne plaćate, već program na koji se prijavljujete, odnosno institucija na koju idete.

DA LI ĆU DOBITI DIPLOMU NA KRAJU PERIODA MOBILNOSTI? Ako se prijavljujete kao student za razmjenu, tada nećete dobiti diplomu od partnerskog inostranog univerziteta. Ali, dobit ćete prepis ocjena za svaki predmet koji ste slušali. Ugovor o učenju i prepis ocjena će potvrditi koje ste predmete „odslušali“ i položili. Ukoliko idete na cijeli studij (*degree*), tada ćete po završetku dobiti diplomu i dodatak diplomi tog inostranog univerziteta.

ŠTA SU TO SLJEDEĆI DOKUMENTI: UGOVOR O UČENJU I UGOVOR O MOBILNOSTI I KAKO IH MOGU DOBITI? Ugovor o učenju i ugovor o mobilnosti su dokumenti u kojima navodite detalje o kojim predmetima/studijima/istraživačkim poljima ćete se baviti tokom trajanja vaše mobilnosti. Ovi dokumenti su objašnjeni na stranicama 17 i 22 ove zbirke.

NISAM JOŠ DOBIO/LA REZULTATE TOEFL-A/CERTIFIKAT O POZNAVANJU JEZIKA I NEĆU MOĆI POSLATI NA VRIJEME? Ako niste dobili potrebne dokumente prije isteka roka, kontaktirajte inostrani univerzitet i objasnite im situaciju. Ukoliko se slože da naknadno pošaljete dokumente, tu email korespondenciju obavezno *priložite* u prijavu kako biste je dostavili kao opravdanje za ranije nedostavljanje. Ukoliko dobijete stipendiju, vi ćete biti *uslovno* primljeni, te ćete dobiti određeni rok da dostavite traženi dokument. Ipak, treba naglasiti da će kandidati koji dostave potpunu i kvalitetnu dokumentaciju imati prioritet u odabiru.

DIPLOMIERAT ĆU ZA NEKOLIKO MJESECI, TAKO DA NE MOGU POSLATI SVOJU DIPLOMU PRIJE ROKA. ŠTA DA RADIM? Ako niste dobili potrebne dokumente prije isteka roka, kontaktirajte inostrani univerzitet i objasnite im situaciju. Ukoliko se slože da naknadno

pošaljete dokumente, tu email korespondenciju obavezno *priložite* u prijavu kako biste je dostavili kao opravdanje za ranije nedostavljanje. Ukoliko dobijete stipendiju, vi ćete biti *uslovno* primljeni, te ćete dobiti određeni rok da dostavite traženi dokument. Ipak, treba naglasiti da će kandidati koji dostave potpunu i kvalitetnu dokumentaciju imati prioritet u odabiru.

SAMO ZA STUDENTE RAZMJENE: GDJE MOGU DOBITI INFORMACIJU O PRIZNAVANJU NA MOM UNIVERZITETU? Da biste provjerili proces priznavanja, potrebno je da kontaktirate koordinatora za međunarodnu saradnju na vašem fakultetu/akademiji.

SVE O VIZAMA

GDJE SE TREBA PRIJAVITI ZA VIZU? Za vizu se prijavljujete u ambasadama/konzulatima države vaše glavne destinacije. Ukoliko posjećujete više država, prijavite se u ambasadu države u kojoj ćete najduže boraviti ili u koju prvo ulazite.

KOLIKO TRAJE PROCES PRIJAVLJIVANJA? Ovo zavisi od ambasade u kojoj podnosite prijavu. U nekim slučajevima procedura može potrajati, tako da je preporučljivo da podnesete prijavu što prije. Period izdavanja vize može trajati od jednog dana do deset sedmica.

DA LI JE MENI POTREBNA VIZA? Ukoliko niste državljanin neke od šengenskih zemalja (a idete u jednu od država iz šengenskog sporazuma), viza vam je potrebna. Ukoliko posjedujete dvojno državljanstvo (npr. posjedujete državljanstvo zemlje šengenskog sporazuma), tada možete koristiti taj

šengenski pasoš, te vam viza nije potrebna. Ipak, ovu informaciju trebate provjeriti sa ambasadom zemlje u koju idete.

P: DA LI JE POTREBNO ZAKAZIVANJE SASTANKA? Da, zakazivanje sastanka sa predstavnicima ambasade je obavezno prije odlaska u ambasadu i to treba učiniti pozivom na telefon ambasade ili na način kako je definisano na njihovoj oficijelnoj stranici.

DA LI JE POTREBNO LIČNO SE PRIJAVITI? Naravno, svako je u obavezi da se lično prijavi za dobivanje vize.

DA LI JE POTREBNO PREDATI SVE TRAŽENE DOKUMENTE KADA SE PRIJAVLJUJETE ZA NOVU VIZU ZA DRUGO PUTOVANJE, AKO JE RANIJE VIZA BILA DOBIVENA? Potrebno je podnijeti svu potrebnu dokumentaciju ponovo i to moraju biti dokumenti novijeg datuma. Ovo provjeravate sa ambasadom.

ŠTA UČINITI AKO JE PASOŠ IZGUBLJEN ILI UKRADEN? Ukoliko vam se desi nešto ovako, obavezno nestanak pasoša prijavite policiji koja će napraviti izvještaj. Nakon toga prijavite se za dobivanje novog pasoša u ambasadi Bosne i Hercegovine u toj zemlji.

SVE O PROCESU ODABIRA I STIPENDIJI

NA KOJI NAČIN ĆU DOBITI STIPENDIJU? Iznos stipendije, odnosno džeparac vam se uplaćuje na bankovni račun zemlje u kojoj boravite u toku mobilnosti. Prilikom dolaska dobit ćete instrukcije kako i gdje otvoriti bankovni račun i preuzeti stipendiju.

DA LI ĆU BITI OSIGURAN TOKOM TRAJANJA MOBILNOSTI? Osiguranje snosi kandidat, ukoliko u tekstu konkursa nije drugačije naznačeno.

KOJE USLUGE MOGU OČEKIVATI OD UNIVERZITETA NA KOJI DOLAZIM? Univerzitet *domaćin* je dužan da vam da potrebne informacije i pomoć prilikom smještaja i pomoć u upoznavanju sa univerzitetom. Te usluge mogu biti u obliku pomoći učenja jezika, informacije o smještaju, druženjima, ili usluge za studente sa familijom, te posebne usluge. Više informacija se može dobiti i na web stranicama partnerskih univerziteta, kao i u direktnom kontaktu sa njima.

GDJE MOGU NAĆI DODATNE INFORMACIJE?

Univerzitet u Sarajevu

www.unsa.ba - oficijelna stranica Univerziteta u Sarajevu

www.erasmus.unsa.ba - oficijelna stranica Službe za međunarodnu saradnju UNSA

www.spus.ba - Studentski parlament Univerziteta u Sarajevu

Stipendije

www.daad.de - Njemačka služba za akademsku razmjenu

https://mevlana.yok.gov.tr - oficijelna stranica programa Mevlana

www.ceepus.info - Central European Exchange Program for University Studies

https://ba.usembassy.gov/bs/education-culture-bs/educational-exchanges-bs/ - Fulbright stipendije i ostali programi Američke vlade

https://www.visegradfund.org - program stipendiranja Visegrad

https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/library/scholarships-catalogue_en - zajednički Erasmus Mundus master studiji
https://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/actions/individual-fellowships_en - Marie Skłodowska-Curie program individualnih stipendija

Stipendije za studiranje u određenoj zemlji

www.studyin.cz - studiranje u Češkoj Republici
www.bosnia.emb-japan.go.jp - studiranje u Japanu
www.sarajevo.emb.mfa.gov.tr - studiranje u Turskoj
www.britishcouncil.ba - British Council u BiH
<http://bosnien.ahk.de/bs/ahk-bosna-i-hercegovina/> - Predstavništvo njemačke privrede u BiH
www.educationusa.ba - savjetodavni centri za studiranje u SAD-u
www.ceu.edu - Centralni evropski univerzitet
www.scholarships.at - austrijska baza stipendija

Informacije o studiranju u inostranstvu

www.studiraj.eu - studij i život izvan BiH
www.aegge.org - AEGEE Europe - Evropski studentski forum
www.em-a.eu - ERASMUS MUNDUS students and Alumni Association
www.jadenet.org - European Confederation of Junior Enterprises
www.esu.org - English Speaking Union
www.intercambio.info - Helping you to study abroad
www.scholarship-positions.com - Scholarships Positions
www.studyabroadfunding.org - Institute of international education
www.scholarships-links.com - International Scholarships & Fellowships

Organizacije i asocijacije

www.aiesec.ba - Međunarodna studentska asocijacija - bh. ogranak
<https://oead.at/en/> - Austrijsko predstavništvo za međunarodnu razmjenu
www.iaeste.ba - Udruženje za međunarodnu razmjenu studenata radi stručne prakse
www.stipendije.ba - bh. portal o stipendijama
www.hocu.ba - info platforma o aktivnostima mladih i za mlade
<https://munja.ba> - Inkubator društvenih inovacija Sarajevo
www.humanityinaction.org - info portal o obrazovnim programima
www.eduka.ba - BHV education
www.igas.ba - Inicijativna grupa Alpbach u Sarajevu
www.nahla.ba - Centar za edukaciju i istraživanje Sarajevo
www.kas.de/bosnien-herzegowina/bs/ - Konrad-Adenauer-Stiftung
www.hemafoundation.ba - HEMA fondacija
www.posao.ba - bh. internetski portal za zapošljavanje

SAJAM STIPENDIJA

Prepoznajući važnost mobilnosti studenata, nastavnika i saradnika kroz partnerske univerzitete u Evropi ali i šire, Služba za međunarodnu saradnju Univerziteta u Sarajevu je uspješan organizator sajma stipendija – jedinstvene manifestacije ove vrste u Bosni i Hercegovini čiji je cilj da okupi sve institucije koje dodjeljuju i/ili administriiraju stipendije ili dodjeljuju druge vrste finansijske podrške za studiranje u BiH i inostranstvu, te da im se omogući da predstavle svoje programe stipendiranja i finansijske podrške i daju priliku bh. studentima da sve informacije o mogućnostima studiranja u inostranstvu dobiju na jednom mjestu.

Prvi Sajem stipendija je održan 2010. godine i od tada svake godine uspijeva privući nekoliko hiljada posjetilaca iz Sarajeva, ali i drugih gradova što svakako govori o ukupnoj zainteresiranosti za stipendije, ali i o dobroj promociji stipendija i Sajma uopće. Na osnovu organizacija prethodnih godina spomenuti sajam je već stekao status događaja koji promiče širenje i podsticanje mobilnosti studenata, nastavnika, saradnika i svih ostalih kako u Bosni i Hercegovini tako i izvan nje.

Na Sajmu stipendija najveća ponuda je ponuda stipendija za studiranje u inostranstvu i prakse. Također, ponuda kurseva i zimskih/ljetnih škola je također zastupljena, kao i škola za strane jezike, stipendija za studiranje u BiH, te studentski krediti.

Sajam stipendija se održava svake godine polovinom oktobra.

Moja Erasmus+ razmjena u Grazu je sve što sam očekivala i više. Apliciranje za istu nije bilo komplikovano i sve institucije su se pobrinule da sve prođe u najboljem redu. Smatram da u toku ove razmjene, pored znanja koje svakodnevno raste, sklapate nova poznanstva, širite mrežu prijateljstva i poboljšavate poznavanje stranog jezika. Za svakog ko razmišlja o studiranju u drugoj zemlji, mogu samo reći da je ovo neopisivo i neprocjenjivo iskustvo, te da nijedan san nije neostvariv.

SARA
program: Erasmus+
mobilnost: Univerzitet u Grazu, Austrija

<http://www.erasmus.unsa.ba/iskustva>

ERASMUS HOROSKOP

Neodlučni ste gdje biste se željeli prijaviti, na koji univerzitet, u koju zemlju?
Neka zvijezde odluče za vas!

erasmOVAN+ (21. III - 20. IV)

Ako ste planirali da se prijavite na neku od ponuđenih stipendija, znajte da je zimski semestar dosta promjenljiv u odnosu na ljetni semestar. Mars, vaš vladar, i Venera, vladarica partnerskih odnosa, boravit će zajedno u znaku Djevice, što će donositi potrebu da riješite pitanja koja remete odnose sa vašom familijom i partnerom kada im kažete da želite jedan semestar provesti u inostranstvu. Vi ste avanturistički nastrojeni, ambiciozni, impulsivni, puni entuzijazma i energije, što nekom može ići na živce. Otvoren i iskren razgovor sa odgovornim prodekanom pomoći će da se nađe zajednički jezik, te da dobijete tražene potpise na ugovor o učenju i nominacijsko pismo. **Sretne zemlje za prijaviti se: Velika Britanija, Njemačka, Danska, Poljska**

BIKasmus+ (21. IV - 21. V)

Vladarica Venera je u znaku pada u zimskom semestru, te računajte da je to period kada biste mogli naići na poteškoće prilikom prijavljivanja na stipendije. Vi ćete biti osjetljiviji, smatrat ćete da je Služba za međunarodnu saradnju previše kruta i zahtjevna prilikom dostavljanja tražene dokumentacije. Ovo je period kada, u skladu sa vašim znakom, trebate govoriti kratko, jasno i samo kad treba jer ćete možda doći u situaciju za sitnije rasprave prilikom izbora predmeta i ECTS bodova. Potrebno je pokušati uvesti više razumijevanja i takta u odnos sa prodekanom i Službom. Inače, i vas i sudionike rasprave, zbog vaše tvrdoglavosti, očekuje prava *korida*.

Sretne zemlje za prijaviti se: Turska, Grčka, Poljska, Irska

BLIZANCIsmus+ (22. V - 21. VI)

U prvom semestru Venera i Mars će biti u vašem polju doma i porodice, te vam savjetujemo da se u ovom periodu ne prijavljujete na stipendije. Problemi koji bi mogli nastati sa odgovornim prodekanima prilikom prikupljanja dokumenata potrebno je rješavati, a ne gurati ih pod tepih. S obzirom da brzo mijenjate mišljenje, bitne odluke donosite samo kad ste 100% sigurni u to. Povremeno ćete osjećati potrebu da pobjegnute od svega, i tu vam se pruža mogućnost za mobilnost u ljetnom semestru. **Sretne zemlje za prijaviti se: Velika Britanija, Belgija, Nizozemska, Luksemburg**

RAKmus+ (22. VI - 23. VII)

Venera i Mars iz vašeg polja komunikacije u kvadratnom su aspektu sa Saturnom, planetom koja vlada uspostavljanjem međuinstitucijskih sporazuma o saradnji. U ovom periodu trebate biti obazrivi i potruditi se da pregovori između vas i odgovornog prodekana budu konstruktivni i vode u pravcu popunjavanja traženih dokumenata, a ne pravljenju sukoba. Najvažnije odluke o mobilnosti donosite po noći, jer mjesečina najviše odgovara vašoj čudljivoj prirodi promjenljivih emocija. **Sretne zemlje za prijaviti se: Škotska, Nizozemska, Grčka, Turska**

LAVmus+ (24. VII - 22. VIII)

Lavovi su ambiciozni, hrabri, dominantni, jake volje, pozitivni, nezavisni, samouvjereni, ali to vam neće pomoći ako ne dostavite potreban certifikat o poznavanju engleskog jezika. Vi ćete se u ovom periodu okrenuti sebi i svojim potrebama i teško ćete se uspijevati uskladiti sa odgovornim prodekanom u procesu prijave za stipendije. Čak se nećete ni truditi da se vi uskladite, već ćete očekivati da vam prodekan ispunji dokumente, odabere predmete i sumira ECTS bodove. Vi ćete smatrati da vas prodekan ne razumije, dok će prodekan misliti da vi samo želite istjerati svoje hirove i da ne obraćate pažnju na upute date za prijavljivanje koje su detaljno objašnjene na <http://www.erasmus.unsa.ba/kako-se-prijaviti-2/>.

Sretne zemlje za prijaviti se: Francuska, Italija, Rumunija, Bugarska

erasDJEVICA+ (23. VIII - 22. IX)

Sa vama treba izbjegavati svaku vrstu rasprave. Ni vi, ni prodekan, ni Služba za međunarodnu saradnju nećete imati dovoljno vremena, a ni strpljenja jedni za druge. Prvo, djevice će nastojati da uvijek budu u pravu. Drugo, da bi to postigli koristit će svaku vrstu argumenata od kojih će se dizati kosa na glavi svim službama. U prvom semestru ćete imati dosta ispita, te nije preporučljivo ni razmišljati da se prijavljujete za mobilnost. Svaki susret u ovom periodu sa prodekanom ili Službom će biti obojen nervozom, stresom koji opet možda i nemaju veze sa vašim ličnim odnosom. Smirite se, nekad je dobro i stajati na jednom mjestu i saslušati za razliku od vašeg svakidašnjeg hodanja u svim pravcima strana svijeta.

Sretne zemlje za prijaviti se: Grčka, Turska, Hrvatska, Slovenija

VAGAsmus+ (23. IX - 23. X)

Vage vole ljude, ali ne podnose velike gužve. Kao Indijanci sa lulom mira vi idete unaokolo i razmišljate o tuđim nesporazumima, posređujete, a rado prenosite i svoj sud. Ali, sada ste u periodu vlastitih problema, nesuglasica, ograničenja, uslovljanja, prosto rečeno u borbi sa prodekanom. Ako u ovo uključimo i vašu konstantnu sumnju u neregularnost prijave za stipendije i ljubomoru što su drugi kandidati bili uspješniji, onda stvari mogu biti još kompliciranije. Naravno, od vas zavisi kako će se ovaj period sa prodekanom, ali i Službom za međunarodnu saradnju manifestovati. **Sretne zemlje za prijaviti se: Njemačka, Austrija, Češka Republika, Slovačka**

ŠKORPIJAsmus+ (24. X - 22. XI)

Škorpije su poslije dugih dvanaest godina dočekale ponovo ulazak Jupitera u svoj znak i polje ličnosti. Ovaj period je povoljan da se prijavite na dostupne stipendije. Na početku ćete biti promjenljivog ponašanja (kao i prodekan i Služba za međunarodnu saradnju), pa u tom periodu izbjegavajte direktnu komunikaciju s njima, a ako baš morate, ne gledajte ih u oči. Škorpije u horoskopu su duboko osjetljive osobe, a jedini nesporazumi sa njima nastaju zato što su u svakom trenutku spremni da se bore za svoje dobro. Bolje je da izađete, ludujete negdje sa prijateljima i tako se riješite nervoze koja će biti prisutna kod vas i kod druge strane. **Sretne zemlje za prijaviti se: Švedska, Finska, Turska, Grčka**

era**STRIJELAC+** (23. XI - 21. XII)

Iako je vaša osobina da *ono što je strijelcima na umu i u srcu gotovo istog trena je i na njihovim usnama*, odnos sa Službom za međunarodnu saradnju se poboljšava. U zimskom semestru shvatit ćete da je neophodno uvesti neke promjene da biste funkcionisali bolje, ali to neće ići lagano. Moguće je da će vraćanje povjerenja na velika vrata jednim dijelom utjecati pozitivno na vas i Službu i okrenuti vas jedno prema drugome. Evidentno je da će napetost postojati više kod vas, da ćete biti nervozni i teški i za samog sebe, a kamoli za onoga ko pokušava s vama da sarađuje ili nađe odgovarajući univerzitet. **Sretne zemlje za prijaviti se: Španija, Mađarska, Italija, Hrvatska**

JARACmus+ (22. XII - 20. I)

Vas krasi divne osobine: odgovorni, strpljivi, ambiciozni, snalažljivi, lojalni, ali i to da ste diktator, inhibiran, sujetan, nepovjerljiv. Planeta Jupiter, koja vlada vašim poljem komunikacije, prelazi u škorpiju, znak koji predstavlja vaše poslovne odnose. To znači da se za one koji su u postupku prijavljivanja za stipendije otvara mogućnost za dobijanje pozitivnih odgovora. Generalno gledano, osim nekoliko napetih dana koji će biti aktuelni tokom prvog semestra, uglavnom vas očekuju prijatni momenti sa prodekanom i Službom za međunarodnu saradnju. **Sretne zemlje za prijaviti se: Švedska, Finska, Turska, Grčka**

era**VODOLIJA+** (21. I - 19. II)

Ovaj horoskop za vodolije bi trebali čitati njihovi partneri ili familija. Vodolija je veoma nezavisna ličnost, te svaki pokušaj da ih se zadrži ili ograniči će ih izazvati da pobjegnu u periodu sa najviše konkursa. Služba za međunarodnu saradnju i odgovorni prodekan će biti puni razumijevanja za vaše povremene hirove i mijenjanje univerziteta za vašu mobilnost. Možete pokrenuti i planove o kojima već neko vrijeme razgovarate, ali niste imali priliku da ih realizirate. Vodolija voli da uradi nešto korisno u svom životu, miješanje na njen nevjerovatan način sa ljudima može ih učiniti odličnim političarima i socijalnim radnicima/psiholozima, a stjecanje međunarodnog iskustva je upravo u Erasmus+ programu. **Sretne zemlje za prijaviti se: Poljska, Litvanija, Latvija, Estonija, Švedska**

RIBEsmus+ (20. II - 20. III)

Mars i Venera u vašem polju ozbiljnih namjera za prijavljivanje za mobilnost mogu donijeti i dobro i loše ribama. Negativna konotacija će se ogledati u lošoj komunikaciji, čestim napetim situacijama i nerazumijevanju sa Službom za međunarodnu saradnju. Sami vidite da vi i Služba možete na dvije strane - ili putem razumijevanja, poštovanja i jačanja saradnje ili putem nedostatka kompromisa i distanciranja. Vi izaberite šta vam je po volji. **Sretne zemlje za prijaviti se: Portugal, Francuska, Španija, Turska**

Bio sam u posjeti prijatelju u Portu gdje sam se prvi put susreo sa Portom i upoznao prve Erasmus prijatelje. Uvidio sam da odlaskom na ovaj program mogu steći nova znanja koja nisu dostupna na našim fakultetima, upoznati novu kulturu i novi jezik kao i usavršiti svoj engleski jezik. Također imao sam priliku predstaviti svoj jezik i kulturu što je jedan bitan faktor bilo koje razmjene. Preporučujem svim studentima da se prijave na ovakav tip razmjene jer ovakvo iskustvo neće imati priliku steći u BiH.

EMIR

program: Erasmus+
mobilnost: Univerzitet u Portu, Portugal

<http://www.erasmus.unsa.ba/iskustva>

DOSTA O STIPENDIJAMA ... RECIMO NEŠTO O I NAMA

Služba za međunarodnu saradnju Univerziteta u Sarajevu osnovana je s ciljem koordinacije aktivnosti i razvoja međunarodnih odnosa s partnerskim univerzitetima i ostalim nastavnim, istraživačkim i drugim partnerskim institucijama i mrežama saradnje iz Evrope i svijeta.

Služba za međunarodnu saradnju nalazi se u zgradi Rektorata Univerziteta u Sarajevu (Obala Kulina bana 7/II, Sarajevo).

ŠTA MI RADIMO?

PROJEKTNI MENADŽMENT: naš ured obavlja aktivnosti projektnog menadžmenta za nekoliko projekata kreditne mobilnosti (Erasmus+ ICM, CEEPUS, Mevlana, Erasmus Mundus, Best of South East, Višegrad fond i drugi) te projekata izgradnje kapaciteta (Erasmus+ CBHE, Tempus i dr.).

MOBILNOST: učešćem u mnogim programima mobilnosti naša služba promoviše programe, priprema pozive i tekst konkursa, priprema, sakuplja i dostavlja prijavne dokumente partnerskim univerzitetima i djeluje kao posrednik između studenta, akademskog i administrativnog osoblja i partnerskog univerziteta.

INFO DANI: u cilju informisanja studenata, akademskog i administrativnog osoblja o programima mobilnosti i ostalim međunarodnim projektima, naša služba organizuje info dane na kojem pruža sve informacije o aktuelnim konkursima, mogućnostima i pomaže pri prijavi zainteresovanih kandidata.

SAJAM STIPENDIJA: Prepoznajući važnost mobilnosti studenata, nastavnika i saradnika kroz partnerske univerzitete u Evropi ali i šire, Služba za međunarodnu saradnju Univerziteta u Sarajevu je uspješan organizator sajma stipendija – jedinstvene manifestacije ove vrste u Bosni i Hercegovini čiji je cilj da okupi sve institucije koje dodjeljuju i/ili administriraju stipendije ili dodjeljuju druge vrste finansijske podrške za studiranje u BiH i inostranstvu, te da im se omogući da predstavljaju svoje programe stipendiranja i finansijske podrške i daju priliku bh. studentima da sve informacije o mogućnostima studiranja u inostranstvu dobiju na jednom mjestu.

DAN DOBRODOŠLICE ZA STRANE STUDENTE (& ORIJENTACIJSKI PROGRAM):

Služba za međunarodnu saradnju Univerziteta u Sarajevu, po uzoru na praksu sa partnerskih univerziteta iz Evropske unije i šire, organizira Dan dobrodošlice i orijentacijski program koji ima za cilj da upozna strane studente, nastavnike i saradnike sa našim univerzitetom, njegovom historijom, tradicijom i kulturom, kao i historijom, tradicijom, kulturom i običajima našeg grada i zemlje, odnosno da im pruži sve potrebne akademske i praktične informacije. U okviru orijentacijskog programa, studenti će se upoznati sa bh. studentima koji su također učestvovali u projektima razmjene, imati priliku da uče bosanski/hrvatski/srpski jezik, kao i da obiđu značajne turističke destinacije naše zemlje.

ŠKOLA BOSANSKOG JEZIKA: u saradnji sa Filozofskim fakultetom naša služba organizuje školu bosanskog jezika za strane studente u vidu kursa u toku cijelog semestra.

SARADNJA SA AKADEMSKIM KOORDINATORIMA:

kako bi kreditna mobilnost prolazila u najboljem redu, naša služba uspješno sarađuje sa akademskim koordinatorima na organizacionim jedinicama Univerziteta u Sarajevu (prodekani, koordinatori) u pružanju potrebnih akademskih informacija.

ODBOR ZA MEĐUNARODNU SARADNJU: Odbor radi na osnaživanju internacionalizacije i intenziviranju međuniverzitetske saradnje sa partnerskim univerzitetima izvan granica Bosne i Hercegovine kroz strukturirane programe.

FONDACIJA KRALJA BAUDOUINA: naša služba je primila godišnji grant belgijske Fondacije kralja Baudouina u cilju rada na osnaživanju saradnje i razmjene između Zapadnog Balkana i Evropske unije.

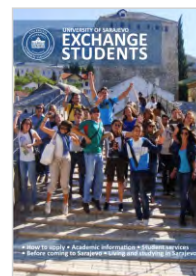

STINT: naša služba je učesnik Erasmus+ projekta za izgradnju kapaciteta *Jačanje internacionalizacije visokog obrazovanja u BiH* u kojem, pored EU partnera, učestvuju svi javni univerziteti u BiH, te predstavnici vlasti u okviru visokog obrazovanja. Više o projektu možete naći na <http://stint-project.net/>.

PUBLIKACIJE: u cilju što bolje promocije, naša služba je aktivna u izradi i dizajniranju različitih publikacija i brošura o međunarodnim programima, kao i u što boljoj prezentaciji Univerziteta u Sarajevu. Naše publikacije možete naći ovdje.

DRUŠTVENE STRANICE: naša služba predstavlja Univerzitet u Sarajevu kroz različite društvene stranice: Facebook, Twitter, YouTube, Instagram, LinkedIn.

NEKE OD NAŠIH PUBLIKACIJA (dostupne na <http://www.erasmus.unsa.ba/download>)

O PROJEKTU STINT

Univerzitet u Sarajevu je partner u Erasmus+ projektu izgradnje kapaciteta pod nazivom **Jačanje internacionalizacije bh. visokog obrazovanja - STINT** (561874-EPP-1-2015-1-BE-EPPKA2-CBHE-SP) koji se implementira u periodu od 15. 10. 2015. godine do 14. 10. 2018. godine.

Cilj projekta je usmjeren na jačanje i unapređenje procesa internacionalizacije univerziteta i priznavanja kvalifikacija u Bosni i Hercegovini. Naglasak na internacionalizaciji i priznavanju kvalifikacija trebalo bi da doprinese implementaciji kriterija za ocjenu inostranih visokoobrazovnih kvalifikacija, koje bi trebalo primjenjivati u postupku priznavanja u cilju zapošljavanja, nastavka obrazovanja, uzimajući u obzir raznolikost visokog obrazovanja, vrstu studija, sadržaj studijskog programa i metode nastave. Na taj način, saradnju bh. partnera trebalo bi poboljšati sa partnerima iz zemalja članica EU, kontinuirano studiranje trebalo bi olakšati u poređenju sa odgovarajućim studijskim programima, ECTS bodovima i kvalifikacijama.

Glavni razlozi za internacionalizaciju institucije po važnosti su:

- poboljšati sposobnost studenata;
- internacionalizovati kurikulum;
- poboljšati međunarodni profil institucije;
- ojačati istraživanje i produkciju znanja;
- modifikovati instituciju i osoblje.

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Bh. partneri ovog konzorcija su:

1. *Univerzitet u Istočnom Sarajevu,*
2. *Univerzitet u Sarajevu,*
3. *Univerzitet u Banjoj Luci,*
4. *Univerzitet u Tuzli,*
5. *Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru,*
6. *Univerzitet u Bihaću,*
7. *Sveučilište u Mostaru,*
8. *Univerzitet u Zenici.*

Pored osam javnih univerziteta koji čine konzorcij, partneri projekta su i *Centar za informisanje i priznavanje kvalifikacija, Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta u BiH, Agencija za akreditaciju visokog obrazovanja Republike Srpske, Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske i Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke.* Pored bh. partnera, u projektu učestvuju i *Politehnički univerzitet u Portu* (Portugal) i *Novi univerzitet Buckinghamshire* (Velika Britanija), dok je koordinator ovog projekta *Univerzitet u Leuvenu* iz Belgije.

Projekat ima i svoju web stranicu, te aktivnosti možete pratiti na: **<http://stint-project.net/>**.

UNIVERZITET U SARAJEVU
SLUŽBA ZA MEĐUNARODNU SARADNJU

Obala Kulina bana 7/II, 71000 Sarajevo
+387 33 565 116, 668 249
erasmus@unsa.ba

<http://www.unsa.ba/istrazivanje-i-saradnja/međunarodna-saradnja>
<http://www.erasmus.unsa.ba>

Pratite nas na društvenim mrežama:

